

སངས་རྒྱལ།

ལེའུ་དང་པོ།

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཤུག་ཐུབ་པ།

༧

སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་རྣམ་ཐར།

༡ ཤུག་འུའི་རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཉི་མ་ལ་ཡའི་རི་མ་ཐིལ་དུ་རྒྱུགས་པའི་རོ་ཉི་ཉི་ཞེས་
པའི་རྒྱུགས་རྒྱུད་ཉེ་འགམ་དུ་གནས་ཤིང་། དེ་དག་གི་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་མ་རྒྱལ་ས་ཆེན་པོ་
གྲོང་ཁྱེར་མེར་སྐྱར་རྒྱལ་སྲིད་ཚུལ་བཞིན་དུ་བསྐྱེད་སྲུང་། འབངས་མི་མེར་རྣམས་ཀྱི་རེ་འདོད་
སྐོང་བར་མཛད།

བཅུན་མེད་མཚན་དུ་སྐྱེ་མ་ལྟ་མཛེས་སུ་གྲགས་ཤིང་། འདི་ཉིད་ནི་ཐག་ཉེད་ཤུག་འུའི་རྫོང་
ཁག་ཅིག་གི་རྒྱལ་པོའི་སྲས་མོ་ཡིན་ལ། རྫོང་ཁག་དེའི་རྒྱལ་པོ་དེ་བཞིན་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་གི་
ཨ་ཁུ་ཡིན་པར་གྲགས།

ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་རིང་རྒྱས་སྲས་གཅིག་ཀྱང་མ་འཁྲུངས་པར་ཉིན་ཞིག་བཅུན་མེད་གཟིམ་
ལམ་དུ་སྐྱེང་བོ་ཆེ་དཀར་པོ་ཞིག་བཅུན་མེད་སྐོ་གཡམ་པ་ནས་བརྒྱུད་དེ་མངལ་དུ་ཐིམ་པར་
སྤང་བ་དང་སྐྱགས་སྐྱུ་མམར་ལྷུར། ཡུལ་སྐོལ་ལྷུར་བཅུན་མོ་དེ་ཉིད་རང་གི་ཡབ་ཡུམ་སར་ལྷ་
གུ་བཙའ་དུ་འགྲོ་བར་བརྩམས་པས་ལམ་པར་ལུམ་བི་ནའི་ཚལ་དུ་སྐྱེང་ལ་གསོས་ཏེ་བཞུགས།

གཡམ་གཡོན་ཐམས་ཅད་དུ་མེ་ཏོག་ལྷུང་མེད་ཀྱིས་གཏམས་ཤིང་བསྐོར་ནས་ཡོད་
པར་ཐུགས་དབྱེས་ཤིང་། ཕུག་གཡམས་པས་བརྟུབས་ཏེ་མེ་ཏོག་ཅིག་འཐུབ་བར་བཞེད་པའི་ཚེ་དེ་
མ་ཐག་དུ་ནམ་མཁའ་དང་ས་གཞི་ཐམས་ཅད་ངོ་མཚར་བའི་ལྷས་དུ་མས་ཁུབ་པ་དང་བཅས་
ལྷ་བ་བཞི་པའི་ཚེས་བརྒྱུད་ཉིན་སྲས་ཤིག་འཁྲུངས།

འདི་ཐོས་པས་ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཐུགས་དབྱེས་ཏེ་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་མཚན་དུ་གཞོན་ཅུ་དོན་གྲུབ་

ཅེས་སུ་བཏགས།

༢ འོན་ཀྱང་རིང་མིན་ཡུམ་རྒྱལ་མོ་དགོངས་པ་ཚེས་དབྱིངས་སུ་ཐིམས་རྗེས་ཡུམ་ཚབ་དུ་
རྒྱལ་མོའི་གཙུང་མོ་སྐྱེ་རྒྱུ་བདག་མོ་ཞེས་པས་རང་གི་བུ་བཞིན་དུ་སྐྱེས་རྒྱལ་པོར་བཅེ་བས་
གསོ་སྦྱོང་མཛད།

ཉེ་འགམ་གྱི་རི་སུལ་དུ་བཞུགས་པའི་རྣམ་ཆེན་ཨ་མི་ཏས་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་ཕྱོགས་སུ་
སྤར་མེད་གྱི་འོད་ཆེན་གྱིས་ཁྱབ་པར་གཟིགས་ཏེ་ལེགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་ཞིག་མིན་ཀྱང་སྐྱེས་
ནས། དེ་རྗེས་ཕོ་བྲང་མར་ཞབས་དངོས་སུ་བཅགས་སྐབས་སྐུ་གཞོན་ཏུ་མཇུག་ཏེ་ཡབ་རྒྱལ་
པོར། སྐུ་གཞོན་ཏུ་འདི་བཞིན་གཤམ་ཏེ་ཕོ་བྲང་གི་ནང་དུ་བཞུགས་པར་ལྷུར་ན་ཕྱོགས་ཐམས་
ཅད་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོར་འཕྱུར་གྱི། ཅི་སྟེ་རྒྱལ་སྲིད་
ལས་ལྷུང་སྟེ་ཚངས་སྦྱོང་ལ་ཞུགས་ཆོ་འགོ་བ་ཡོངས་ཀྱི་སྐབས་དམ་པར་འཕྱུར་རོ་ཞེས་ལུང་
བསྟན་མཛད།

འདི་ཉིད་ཐོས་པ་ན་ཡབ་རྒྱལ་པོ་དགའ་སྦྱོར་བཏགས། འོན་ཀྱང་རྒྱལ་སྐུ་དོན་གྲུབ་གནས་
དགོན་པར་ཆས་པའི་བྱ་བལ་ཞིག་དུ་འང་འཕྱུར་སྲིད་པ་མཐོང་སྟེ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་ལེགས་ཆེ་འབྱུངས།

དགའ་ལོ་བདུན་ལ་ཕེབས་པའི་ཆོ་དྲག་པོའི་དམག་སྲིད་ཀྱི་ལས་སྦྱོང་གནང་ཡང་ལྷན་གྱིས་
སྤར་ཆེ་བར་མ་བསྐྱེད། དཔྱིད་ཀའི་དུས་ཀྱི་ཉིན་ཞིག་ཡབ་རྒྱལ་པོ་དང་ལྷན་དུ་ཕོ་བྲང་གི་ཕྱི་
ལོགས་ན་ཞིང་མོ་བའི་ཞིང་པ་ཞིག་ལ་གཟིགས་པར་ཕྱོགས་པའི་ཆོ། ས་སྒྲོག་པ་དེ་ལས་ཐོན་
པའི་འབྲུ་རྒྱུང་དུ་ཞིག་འདབ་བྱ་ཞིག་གིས་ཐོས་པ་གཟིགས་ནས། ཅི་ཆེ་བས་རྒྱུང་གསོད་ཀྱི་ངང་
རྒྱལ་པོའི་ཉིད་ཐོས་པ་ཅན་ཐུམས་ཅད་ལ་ཡོད་དམ་སྟེ། ལྷན་གྱིས་ལྷན་དུ་ཕམ།

འདི་ལྟ་བུའི་སྦྱོར་སྤོང་གི་གནས་རྒྱལ་གྱིས་ཤིན་དུ་མ་བཟོད་པས་ཉིན་རེ་བཞིན་འཁོར་བའི་
སྐྱེས་བཞུགས་ལས་ངེས་འབྱུང་ཇི་རྒྱུས་སུ་ཕྱིན།

དེ་བཞིན་གཤམ་གསུམ་པ་ཤུ་ལྷན་གྱི་ལྷན་པ་

ངེས་འབྲུང་གི་སྤོང་རྒྱལ་འདི་ཉིད་གཟིགས་ཏེ་ཡབ་རྒྱལ་པོས་སྤོང་སྤོང་གིས་ལུང་
བརྟན་པ་ལྷན་པ་བྱས་པ་དེ་ལྟར་གསོམས། བྱིས་ལས་ལྷན་པ་ལྷན་པ་དེ་གསུམ་ལས་ལབ་རྒྱལ་པོས་སྤོང་གི་ལྷན་པ་
སྤོང་ཡང་བྱིས་ལྷན་པ་སྤོང་ལྷན་པ་ལོད་རྒྱུ་རྒྱལ་ལྷན་པ་མཛད། མཐར་དགུང་ལོ་བཅུ་དགུ་ལ་
ཕེབས་པའི་ཚེ་ཡུམ་རྒྱལ་པོའི་སྤོང་ལྷན་པ་རྒྱ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
བཅུན་མོར་བསྐྱོད་ཏེ་བྱིས་ལྷན་པ་བཅུན་པ་

༣ ལོ་ངོ་བཅུ་དྲུ་ཡིང་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
གནས་ཡང་ཉིན་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
དགོངས་ཏེ་སྤོང་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་

དེ་ཡང་བཙོན་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
དང་། ད་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
བདག་ཅག་རྣམས་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
པ་དང་། འཛིན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
གནས་སྤོང་སྤོང་གིས་བྱིས་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
བྱིས་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་

འཛིན་པའི་ཐབས་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
འཛིན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
པའི་ལོར་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་

ཐབས་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྤྱུ་ཐུབ་པ།

བཞིན་ལེགས་པར་རྟོགས་ཏེ་ལུས་ཅན་རྣམས་སྐྱུག་བསྐྱེད་དེ་དག་ལས་འདའ་བར་བྱེད་པའི་
ལས་འཚོལ་བར་བྱེད། ཁོ་བོ་ནི་ཁང་བཟང་འདིའི་ནང་། ཐབས་འབྲུལ་བ་དེའི་རྗེས་སུ་ཕྱོགས་
པར་མངོན་ནོ། ཞེས་སྐྱེས་སྤྲེ།

༤ དགའ་ལོ་ཉེར་དགའ་སྐྱེས་སྐྱེ་ཅན་འཛིན་མ་འབྲུངས་བར་དུ་དེ་ལྟ་བུའི་ངང་ཚུལ་མང་
པོ་ཐུགས་ལ་འཁོར་ཅིང་། མོ་བྲང་ལས་བྲལ་ཏེ་བྱ་བལ་བསོད་སྟོམས་པའི་ཚུལ་དུ་བདེན་པ་
འཚོལ་དུ་འཆས་རྒྱུའི་ཐུགས་འདོད་ཤུགས་ཆེ་འབྲུངས། ཐུགས་འདོད་བཞིན་དགོང་མོ་ཞིག་
རང་གི་ཤིང་རྟའི་ཁ་ལོ་བ་འདུན་པ་དང་ལྷན་དུ་རང་གི་བཞེན་པ་ལ་ཆེབས་ཏེ་མོ་བྲང་ལས་བྱོལ་
ཤིབས་མཛད།

བདུད་རིགས་ཀྱིས་སྐྱར་ཡང་ཁྱིམ་དུ་འཁོད་ཐབས་ཀྱི་ངན་བསྐྱེད་ལན་མང་བྱས་པར་མ་
བཟོས་པར་ཁྱིམ་ནང་དུ་བདེན་པ་རྟེན་དེ་ཐུགས་འདོད་ཁངས་པ་མི་ཡོང་བའི་ཡིད་ཆེས་ཤུགས་
ཆེ་འབྲུངས་རྗེས་རང་གི་དབུ་སྐྱེ་རང་གིས་བྲེགས་ཏེ་མཐར་ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་མེད་པར་རབ་དུ་
བྱང་། ཐུག་དུ་ལྷུང་བཟེད་བསྐྱེས་ཏེ་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་གཤེགས།

ཐོག་མར་དྲང་སྟོང་རྒྱ་ག་ལ་དང་མཇལ་འཕྲད་ཀྱིས་ཁོང་གི་དཀའ་ཐུབ་དག་ལ་ཉམས་
ཞིབ་མཛད། དེ་རྗེས་ཨ་ར་རྒྱ་ལ་མ་དང་། ལྷ་རྒྱ་རྒྱ་མ་བུ་ཏེ་ར་གཉིས་ཀྱི་དྲུང་དུ་ཉིང་
འཛིན་སྟོམས་ནས་ཐར་ལས་དག་ལ་མྱོང་ཐོག་སྒོ་སྒོའི་གིས་ཡིད་འཕྲོག་པ་མ་བྱུང་རྟེན་མ་རྩ་དར་
ཞབས་བཅགས་ཏེ་ལྷ་རུ་ཐིལ་བ་ཡི་ཤིང་ནགས་སྐྱུག་པོའི་ནང་ཚུ་བོ་རྗེ་རྒྱ་རྟའི་འགམ་དུ་
དཀའ་ཐུབ་མཛད།

༥ སྟོན་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་ཚུལ་ཡང་ཆེས་སྒོ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་དཀའ་ཐུབ་དག་པོ་
ཡིན་ཅིང་། འདི་ལྟའི་དགོངས་ཚུལ་གྱིས་དཀའ་ཐུབ་དེ་ལས་ཀྱང་འདྲ་པོར་བསྐྱེད་ཏེ། ཁོ་བོས་

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཤུག་གྱུ་བ་པ།

ཚུལ་ཇི་ལྟར་དུ་ཉམས་ལེན་གྱི་བྱ་བར་འཇུག་པ་དེ་བཞིན། འདས་པ་དང་། ད་ལྟ་བའི་དཀའ་
བྱུང་སྐྱེས་ཀྱང་མ་མཛད་ཅིང་། མ་འོངས་པར་ཡང་སྐྱེས་ཀྱང་འདི་ལྟ་བུའི་དཀའ་བྱུང་ལ་མི་
འཇུག་གོ་ཞེས་སྒྲུམ།

ལོ་བྱུག་རིང་དཀའ་བྱུང་མཛད་རྗེས་དམིགས་ཡུལ་མ་འབྲུག་པར་བརྟེན་དཀའ་བྱུང་ལས་
བཞེངས་ཏེ་སྐྱེ་འབྲས་མཛད། དེ་རྗེས་ཉེ་འཁོར་གྱི་ཁྱིམ་བདག་ཞིག་གི་བུ་མོ་ལེགས་སྐྱེས་མ་
ལས་འོ་མ་བཞེས། འདི་ཉིད་འཁོར་ལྗེ་སྡེ་བཟང་པོས་མཐོང་སྡེ་སྐྱེས་ཀྱིས་པོས་གཞོན་ཅུ་མ་ཞིག་
ལས་འོ་མ་བཞེས་པ་ཡ་ཆ་བར་གཟིགས་ཏེ་དམའ་འབེབས་གྱིས། སྐྱེས་གཞོན་ཅུ་དོར་ཏེ་ཐག་
རིང་དུ་བསྐྱོད།

དེས་ན། འཁོར་དག་དང་ཡང་བྲལ། སྐྱེ་གཟུགས་ཀྱང་རིང་ཅིང་ཞེན་པར་གྱུར། དེ་ལྟར་
ནའང་སྐྱེ་ཡང་ཉིང་ཇེ་འཛིན་སྒྲོམ་པ་ལ་གནས་ཀྱི་དམ་བཅའ་འདི་ལྟར་བཞེས་ཏེ། ལུས་ཀྱི་
ཁག་ཟད་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཤ་རྒྱུད་ཅིང་རུས་པ་རྣམས་བསིལ་བུར་གྱུར་ཀྱང་བྱུང་རྒྱུ་དུ་
བཤོད་པའི་ལམ་མ་རྟེན་གྱི་བར་དུ་ཁོ་བོས་གནས་འདི་ལས་གཞན་དུ་གཡོ་བར་མི་བྱའོ། ལྷ་མ་
དུ་དམ་བཅས།

བསམ་བཞིན་ལས་འདས་པའི་སྐྱེ་ངལ་ཁྱད་དུ་བསད་པ་དང་བདུད་གདུག་སོགས་ནག་
ཕྱོགས་པའི་བསྐྱེས་དག་གིས་བར་མེད་དུ་བསྐྱོར་ནའང་བྱུགས་སྒྲིང་མ་བཟླག་པར་འདི་དག་
རེ་རེར་བརྟེན་ཞིབ་པ་ལོ་མཛད།

སྐྱེ་ཁག་སྐྱེས་པ་དང་། སྐྱེ་ག་རིང་ཅིང་། སྐྱེ་རུས་ལའང་འགས་ཆགས་བྱུང་གི་བར་སྐྱེ་
ངལ་ལ་ཁྱད་གསོད་གྱིས་མཐར་དགུང་ལོ་སོ་ལྔར་ཕེབས་པའི་ཚེ། ཕྱི་སྐྱེ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་
བརྒྱུད་ཞོགས་པ་ཐོ་རངས་ཤར་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་གི་ཐབས་ལམ་འབྲུལ་
མེད་དུ་གཟིགས་ཏེ་མངོན་པར་རྗོགས་པར་སངས་རྒྱས་སོ།

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཤུག་ཐུབ་པ།

༤ དུས་འདི་ནས་བཟུང་སྟེ་སྟོན་གྱི་སྤྲུལ་རྒྱལ་པོར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དང་། ཤུག་སྤྲུལ་གྱི་སྟེང་གི་ཉེན་དང་། འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ངོ་མཚར་བའི་མཚན་དུ་མ་གསོལ།

དེ་ནས་ཐོག་མར་སྟོན་ལོ་དུག་དཀའ་ཐུབ་མཛད་སྐབས་སྟོན་པ་ཉིད་དང་ལྷན་དུ་
འགྲོགས་པའི་འཁོར་ལུ་སྟེ་བཟང་པོ་རྣམས་གནས་པའི་མ་རི་ག་རྩ་ལ་ཞེས་པ་གནས་མཚོགས་ལ་
ཁ་ལུལ་གྱི་ས་གནས་སུ་ཞབས་བཅགས། ཐོག་མར་ལུ་སྟེ་བཟང་པོ་དེ་དག་སྟོན་པར་མ་གུས་པ་
སོགས་བྱ་འདོད་བྱུང་ཡང་རིམ་བཞིན་ཕན་ཚུན་བཤོ་སྐྱོང་མཛད་པས་ཡིད་འཕྲོག་ཏེ་སྟོན་པའི་
རྗེས་འཇུག་གཤུལ་བྱའི་ཐོག་མར་ལྷུར། དེ་ནས་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་གྱི་ཕོ་བྱང་དུ་ཕེབས་ཏེ་རྒྱལ་པོ་
གཟུགས་ཅན་སྟིང་པོ་ཡང་དམ་ཚེས་གྱི་སྟོན་རུང་གཤུལ་བྱར་ལྷུར། ཟས་བསོད་སྟོམས་ལ་
བརྟེན་ཏེ་ཡུལ་ལྗོངས་གང་སར་དམ་ཚེས་ཟབ་མོ་བསྟན་པས་ཐམས་ཅད་མགུ་ཞིང་དད་ནས་
སྟོམས་པ་རྒྱ་འདོད་དང་བཀའ་སྤྲོད་ལྟར་སྟོན་པའི་རྗེས་སུ་སྟེགས།

སྟོབ་མ་ཚེན་པོ་འཕགས་པ་ཤུ་རིའི་བྱ་དང་། མོ་གལ་གྱི་བྱ་གཉིས་དང་། དེ་དག་གི་སྟོབ་
མ་གཉིས་སྟོང་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྟོན་པ་དང་མཇུག།

རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་ཉིད་སྤྲུལ་རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་སྟིང་ལྷུང་བར་ཐུགས་འཁྲུལ་ཏེ་སྟོན་པ་ལས་
རྒྱང་ཚོད་དེ་གནས་ཀྱང་ཕྱིས་སུ་སྟོན་པའི་རྗེས་འཇུག་དུ་ལྷུར་བ་དང་། ཡུམ་ཚབ་སྐྱེ་རྒྱའི་
བདག་མོ་དང་བཅུན་མོ་ས་མཚོ་མས་གཙོས་པའི་ཤུག་ཤོང་ཁྲུང་གི་སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ཡང་སྟོན་
པར་ཡིད་ཆེས་སྟེས་ཏེ་མཐར་རྗེས་འཇུག་དུ་ལྷུར།

༥ འདི་ནས་ལོ་གང་ས་ཞེ་ལྷ་རིང་ཡུལ་ལྗོངས་ཁག་ཕེབས་གིང་དམ་ཚེས་ཟབ་མོ་བསྟན་ཏེ་
སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ཚོས་ལ་བསྐྱུལ། མཐར་དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུར་ཕེབས་སྐབས་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ནས་
མཉམ་ཡོད་ཕེབས་ལས་ཡངས་པ་ཅན་དུ་བསྟུང་གཞི་བཞེས་ཏེ་རྩེ་བ་གསུམ་གྱི་རྗེས་དགོངས་པ་
ཚོས་དབྱིངས་སུ་གཤེགས་རྒྱའི་ལུང་བསྟན་ཀྱང་མཛད། སྤར་ཡང་འགྲུལ་ཕེབས་གིས་པ་ཕྱར་

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཤུག་གྱུབ་པ།

ཕེབས་སྐབས་དེར་མགར་བ་ཅུན་རྫས་ལུལ་བའི་གསོལ་ཟས་ཀྱིས་རྒྱུན་བྱས་ཏེ་བསྟུན་ཚབས་རུ་
སོང་། བསྟུན་གཞི་དེས་སྐྱེ་གཟུགས་རིད་ཅིང་ཞན་པ་དེ་ལྟར་ནང་། དཀའ་ཚེགས་མེད་པར་
ཅ་མཚོག་གོང་གི་མཐའ་སྐོར་དུ་ཡོད་པའི་ནགས་གསེབ་བར་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས།

དེར་གིང་ས་ལ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་སེང་གེ་ཉལ་སྐབས་ཀྱིས་བཞུགས་གིང་། ལྷ་ངན་འདའ་
ལའི་སྐད་ཅིག་མཐའ་མའི་བར་འཁོར་རྣམས་ལ་དམ་ཚེས་བསྟན། དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་ཀྱིས་སྲིད་
འདིར་རྟེན་པར་དཀའ་བའི་སྟོན་པ་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ། འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་གཅིག་དུ་བརྩེ་བའི་
སྐྱེ་བུ་ཆེན་པོའི་བྱགས་དགོངས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ཏེ་མཐར་ཞི་བ་ཚོས་དབྱིངས་སུ་
གཤེགས།

༤ སྟོན་པའི་འཁོར་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཀུན་དགའ་བོས་སློབ་སྟོན་བཞིན། འཁོར་རྣམས་ཀྱིས་ཅ་
མཚོག་གོང་དུ་སྟོན་པའི་སྐྱེ་གཟུང་ཞུགས་འབུལ་བྱས།

དེ་རྗེས་རྒྱལ་པོ་མ་སྐྱེས་དག་གཙོས་བའི་བྱིམ་མཚེས་རྒྱལ་པོ་བདུན་ཀྱིས་སྟོན་པའི་སྐྱེ་
གཟུང་ནང་ཕན་ཚུན་དུ་ཆ་བགོས་དགོས་ལུགས་བརྗོད་པར་ཅ་མཚོག་གོང་གི་རྒྱལ་པོས་གསུན་
འཛིག་མ་གནང་སྐབས་ཚོད་རྟོག་གིས་ཐ་ན་གཡུལ་བཤེས་གཤེགས་བྱས་ཀྱང་སློབ་ལྟོན་གོ་ན་ཞེས་
པའི་མིང་ཅན་གྱི་སྐྱེ་བུ་བཟང་པོ་ཞིག་གིས་བར་བཞུམས་སློབ་སྟོན་བྱས་པ་ལས་ཚོད་རྟོག་རང་
སར་ཞི་འགྲིགས་ཀྱིས་མཐར་སྐྱེ་གཟུང་ཆ་བརྒྱད་དུ་བགོ་འགྲུམས་མཛད། དེ་མིན་རྒྱལ་པོ་
གཞན་གཉིས་ལའང་སྐྱེ་རུས་བསྐྱེགས་པའི་ཐལ་བ་དང་ཤུལ་ལུས་ཀྱི་རྗེས་ཀྱིས་བཀའ་བའི་
འཛིམ་སྟོད་བཅས་དང་རྟེན་དུ་ལུལ། སྟོན་པའི་དྲན་རྟེན་དུ་སྐྱེ་གཟུང་སོགས་བཞུགས་པའི་མཐོ་
མཁར་ཡང་དུ་མ་བརྩེགས་སོ།།

ཁ

སངས་རྒྱལ་གྱི་མཐའ་མའི་ཞལ་གདམས།

༡ ཚ་མཚོག་གོང་གི་ས་ལའི་ཤིང་གི་འོག་དུ་ཕྱོག་པས་རང་གི་གསུལ་བྱ་རྣམས་ལ་གདམས་
ངག་གི་ཐ་མ་འདི་རྣམས་སྟུལ་ཏེ།

རང་ཉིད་འོད་དུ་བསྐྱེད་ལ། རང་ཉིད་ལས་གཞན་སུ་ལའང་སློམ་འགེལ་མི་བྱ། ཁོ་བོའི་
བསྐྱབ་བྱ་རྣམས་ཁྱེད་ཅག་གིས་འོད་དུ་བཟུང་སྟེ། བསྐྱབ་བྱ་འདི་དག་ལས་གཞན་གང་ལའང་
བཞེན་པར་མི་བྱ། རང་གི་ལུས་ལ་སློག་ཏུ་དེ་དེའི་ཉེས་དམིགས་བསམ་ལ། ལུས་ཀྱི་བདེ་
སྲུག་ཐམས་ཅད་སྲུག་བཟུལ་འདྲེན་བྱེད་དུ་མཉམ་པར་མཐོང་སྟེ། འབྲེལ་གྱི་འདོད་པའི་རྗེས་
སུ་འབྲང་བར་མི་རྟོགས་པའི་རྒྱལ་ཡིད་ལ་བྱའོ། རང་གི་བདག་གསལ་སེམས་ལ་སློག་ཏུ་དེ།
དེའི་མི་རྟོག་པའི་རང་བཞིན་བསམ་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཆགས་པ་དང་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་
ཅད་མཐར་སྲུག་བཟུལ་གྱི་ངོ་བོ་ལས་མི་འདའ་བའི་རྒྱལ་མཐོང་སྟེ། ཆགས་ཉོན་དེ་དག་གི་
རྗེས་སུ་འཚོལ་མི་རུང་བའི་རྒྱལ་རྟོགས་པར་བྱ།

དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་སློག་ཏུ་དེ། ཐམས་ཅད་ནམ་ཞིག་ན་གཞིག་ཅིང་སོ་སོར་བྱེས་
པའི་རྒྱ་རྒྱུན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་འདུ་བ་ཅམ་ཞིག་ལས། ཐམས་ཅད་ལ་གཏན་དུ་ཐུབ་པའི་བདག་
ཞིག་བདག་གིས་བདེན་པར་རྟོགས་མཁུ། སྲུག་བཟུལ་གྱི་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱིས་མ་སྐྱིབ་པར། ཁོ་བོ་
ཟུང་ན་ལས་འདས་པའི་རྗེས་སུ་འང་ཁོ་བོའི་བཟུན་པ་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱ་ལ། འདི་ལྟར་བཞིན་ན་
སྲུག་བཟུལ་ལས་གོལ་ཞིང་། ཁོ་བོའི་རྗེས་འཇུག་ཡང་དག་པ་ཅིག་དུ་འང་འཕྱར་རོ།

༢ འཁོར་དག་ ཁོ་བོས་བཟུན་པའི་བསྐྱབ་བྱ་རྣམས་དོར་བར་མི་བྱ་ཞིང་བཞེད་བར་ཡང་
མི་བྱ་ལ། རྟག་དུ་ཡིད་ལ་ཚོངས་ལ། དོན་བསམ་ཞིང་ཉམས་སུ་སྤང་བར་བྱིས་དང་། གཏན་

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཤུག་ལུབ་པ།

དུ་བདེ་བར་འཁོད་དོ།

གདམས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱིང་པོ་ནི་རང་རྒྱུད་དམ་རང་གི་སེམས་བསྐྱེད་རྒྱ་དེ་ཡིན་
ཞིང་། རང་སེམས་འདོད་པ་ལས་རིང་དུ་འཛོག་ལ། ལུས་རྒྱལ་བཞིན་དུ་སྤྱོད་པ་དང་། སེམས་
གཙང་མར་འཛོག་ཅིང་། ངག་དང་པོར་སྦྲེལ་བར་བཞུ་རྒྱུ་དུ་སྦྲེལ་བའི་འགྲུར་ལྗོན་གི་རང་བཞིན་
ཡིད་ལ་བྱིས་དང་། འདོད་པ་དང་ཁོ་བ་ལྗོན་ཀུས་ཤིང་། སྦྲིག་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཀྱང་ཐར་
བར་འགྲུར་རོ།

རང་རྒྱུད་འདོད་པས་ཟེན་ཞིང་དེས་བཞི་བའི་ཚེ་འདོད་པ་དེ་ཉིད་འགོག་པར་བཞུ་ཞིང་།
རང་ཉིད་རང་སེམས་ཀྱི་མགོན་དུ་བྱེད།

སྦྱེ་བའི་སེམས་ཀྱིས་སྦྱེ་བའི་དེ་ཉིད་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་སའམ་ཡང་ན་དུང་འགྲོར་བྱེད་པར་ཀུས་
ཏེ། འབྲུལ་བའི་རྗེས་སུ་ཕྱོགས་ཚེ་སྤྱོད་པོར་འགྲུར་ཞིང་། གནས་དོན་ཤེས་པས་སངས་རྒྱུས་སུ་
འགྲུར་ལ། དེས་ན་རང་སེམས་སྤང་ལ་དུང་བའི་ལམ་ལས་གཡོས་པར་མི་བྱེད།

༣ ཁོ་བའི་གདམས་པ་ནི། སུ་རྒྱུ་མཇེའ་ཞིང་གུས་པར་གནས་ལ་འབྲུག་ཚོད་ལས་
བརྗོན་དགོས་ཤིང་། རྒྱ་དང་རྣམ་བཞིན་དུ་སོ་སོར་གནས་པ་མིན་པར་རྒྱ་དང་འོ་མ་བཞིན་དུ་
འདྲེས་པར་གནས་དགོས།

ཐམས་ཅད་ལྟན་དུ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་བཞི་བམ་གཏོགས། དོན་མེད་སོ་སོར་
གནས་པའམ་ཕན་ཚུན་གཤེ་ཚོད་ཀྱིས་རྒྱུད་དཀྲུགས་ཤིང་དུས་འདུལ་བར་མི་བྱེད། ཐམས་
ཅད་མཁུལ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མེ་ཏོག་བཟང་པོར་དགའ་བར་བཞུས་ཏེ་བདེན་པའི་ལམ་ཀྱི་སྤྱིན་
འབྲས་ལ་སྤྱོད་པར་བྱིས་ཤིག

ཁོ་བོས་བསྐྱེད་པའི་གདམས་པ་རྣམས་ནི་རང་ཉིད་ལམ་ལ་ལུགས་ཏེ་རང་རྒྱུད་ཀྱིས་འོན་
པ་གསྦྲག་ཡིན་ཅིང་། ཞུང་ཅག་གིས་ཀྱང་གདམས་པ་དེ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲུག་ལ།

གདམས་དོན་མྱོང་བས་འགྲུབ་པར་འབད་དགོས།

ཅི་སྟེ་ཁྱེད་རྣམས་ཀྱིས་གདམས་པ་དེ་དག་སྤང་མེད་དོར་ནས་དངོས་སུ་ཁོ་བོ་དང་ཇི་ལྟར་
ཉེ་བར་གནས་ཀྱང་། ཁོ་བོ་དང་མི་འཕྲད་ཅིང་། ཁོ་བོ་ལས་རིང་གིས་ཚོད་པར་བཟླ་བར་བྱ་
ལ། འོན་ཀྱང་། ཁོ་བོ་ལས་དངོས་སུ་བསྐལ་བས་ཚོད་ཀྱང་། གདམས་པ་དེ་དག་ལ་གུས་
བརྩིས་ཚུལ་བཞིན་ཉམས་སུ་ལེན་པ་རྣམས་ནི་གདམས་དོན་དུ་ཁོ་བོ་དང་ཉེ་བར་གནས་པར་
བཟླ་བར་བྱའོ།

༤ འཁོར་དག ད་ནི་ཁོ་བོ་འཆི་བའི་དུས་ལ་བབས་ཤིང་། ང་ཅག་འབྲལ་དུ་འདར་ཉེ་བར་
གནས་ལགས། འོན་ཀྱང་སུ་ཡང་སྤང་བ་ལྱིས་ཞོན་པར་མི་བྱ་སྟེ། སྟེ་བ་ནི་གཏན་དུ་འགྱུར་
ཞིང་། སུ་ཡང་འཆི་བ་ལས་ཐར་དུ་མེད་ལ། ད་ནི་འདི་ཉིད་ཁོ་བོས་བརྟན་བར་བྱ་ལ། གང་གི་
ཚོ་བརྟེན་ཆག་འགྱུར་བའི་ཤིང་རྩ་བཞིན་ལུས་ཉིད་སོ་སོར་གནས་པར་འགྱུར་རོ།

དོན་མེད་ཡིད་སྣོད་བར་མི་བྱ། འོན་ཀྱང་སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་གི་འགྱུར་འགྲོས་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་
ཡིད་འཕྲོག་སྟེ་མི་དེ་སྟེ་བར་སྟོང་བོ་མེད་པ་ཤེས་པར་བཞིན་ལ། གཏན་དུ་འགྱུར་གྱི་རང་བཞིན་ལ་
ངེས་པར་བྱེད་པ་ལས། རང་བཞིན་འདི་དང་ཐུན་པ་དག་རང་བཞིན་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་འགྱུར་མེད་
རྟག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ཡ་མ་བརྟུན་འདོད་པ་འདི་རིགས་འཆང་བར་མི་བྱ།

འཇིག་རྟེན་གྱི་འདོད་པའི་བདུད་དག་གིས་ནི་རྟག་དུ་རང་རྒྱུད་བསྐྱེད་བའི་སྐབས་ལ་རང་
རྒྱུད་སྤང་བར་བྱ་ལ།

ཅི་སྟེ། རང་གི་ཁྱིམ་དུ་ཆེས་ཞི་བའི་གཉིད་དུ་འཇུག་པར་འདོད་ཀྱང་། ཁྱིམ་ནང་སྐྱུལ་
གདུག་པ་ཞིག་འཇུག་ཏེ་གནས་ཚེ། ཐོག་མར་སྐྱུལ་དེ་ཕྱིར་འདོན་པར་བྱ་གལ་ཆེ་བ་དེ་བཞིན་
དུ་འཁོར་བའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་འཆིང་ཐག་བཅད་དེ་ཐག་རིང་དུ་བསྐྱུར་བར་བྱེད་ཅིང་། རང་
སེམས་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྤང་བར་བྱའོ།

དེ་བཞིན་གཤམས་པ་ཤུ་ལྷ་ལྷ་ལ།

ལ། འཁོར་དག ༥ ཞི་ཁོ་བོ་འཆི་བས་ཟེན་ནོ། འོན་ཀྱང་འཆི་བ་ནི་ཕྱི་ལྷ་ལྷ་ལ་འཕོ་ཞིང་
 བརྗེ་བ་ཙམ་དུ་བརྟུ་བར་རིགས་ལ། ལྷ་པོ་འདི་ནི་པ་མ་ལས་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ནས་ཟས་ཀྱིས་
 འཚོ་བ་ཡིན་པས་དེ་ལ་ནད་ཀྱིས་བཏབ་པ་དང་འཆི་བས་ཟེན་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ངེས་སོ།
 ངེས་དོན་གྱི་སངས་རྒྱས་ཞི་མིའི་སྤང་པོ་འདི་མིན་པར། ཐམས་ཅད་མཁུལ་པའི་ཡེ་ཤེས་
 ཉིད་ཡིན་པ་དང་། མིའི་སྤང་པོ་ནི་འཇིག་པར་ངེས་པ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁུལ་
 པའི་ཡེ་ཤེས་འདི་ནི་དམ་ཚོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་དང་། དམ་ཚོས་ཀྱི་བདེན་པའི་དབྱིངས་སུ་གཏན་
 དུ་གནས་སོ། རྗེ་བོ་གང་དག་ཁོ་བོའི་སྤང་པོ་འབའ་ཞིག་ལས་གཞན་མ་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་
 ཁོ་བོ་མ་རིག་ཅིང་དམ་ཚོས་དང་དུ་སྤངས་ཤིང་དེ་ལ་མོས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཁོ་བོ་རིག་པར་བལྟ་
 ཁོ་བོ་འཆི་བའི་མཇུག་དུ་དམ་ཚོས་འདི་ཉིད་ཁྱེད་ཅག་གི་སྟོན་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ཉིད་
 ཀྱི་རྗེས་སུ་རྒྱལ་བཞིན་འཇུག་ལ། དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཁོ་བོ་ལ་གུས་ཤིང་བཀུར་བ་ཡིན་ནོ།
 དེ་ལྟ་ལོ་གངས་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྷའི་རིང་ཁོ་བོས་གང་ཡང་སྤྲས་གསང་མེད་པར་ཐམས་
 ཅད་གསལ་ཞིང་ལྷགས་པོར་བསྟན་པ་ལགས་ན། འཁོར་དག འདི་ནི་མཐའ་མ་ཡིན། ཡུད་
 ཙམ་ནང་ཁོ་བོ་སྤང་འདས་ལ་འཇུག་པར་བཞི་ཞིང་། འདི་ནི་ཁོ་བོའི་གདམས་པ་ཡིན་ནོ།

ཡེ་ཤུ་གཉིས་པ།

ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱལ།

༧

སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱགས་བསྐྱེད་དང་དམ་བཅའ།

༡ བདག་ཅག་གི་སྟོན་པའི་ཞེ་ཕྱགས་ཀྱི་སྐྱགས་བསྐྱེད་ནི་བྱམས་པ་དང་སྤྱིང་རྗེ་ཡིན་ལ།
བྱམས་པས་སེམས་ཅན་གྲམས་ཅད་ལ་སྟོ་ཀྱན་ནས་ཐབས་ཤེས་ཀྱིས་སྦྱོབ་པར་མཛད་ལ།
སྐྱགས་བཅུ་བ་ཆེན་པོས་གཞན་གྱི་ནད་དང་སྐྱག་བཟུལ་སོགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་དྲང་དུ་སྐྱོང་བ་
སོགས་མཛད།

དེ་ཡང་སྟོན་པས་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ། བྱེད་ཀྱི་བདེ་སྐྱག་ནི་བདག་གི་འདེད་བདེ་སྐྱག་ཡིན་
ཤིང་ཞེས་གསུངས། ཇི་ལྟར་མ་ཡིས་སུ་ལ་རྟག་དུ་བཅུ་བས་སྦྱོང་བ་ལྟར་སྟོན་པས་ཀྱང་འདི་
ལྟའི་བྱམས་བཅུ་བཅུའི་སྐྱགས་བསྐྱེད་བཟང་པོ་སྤྲད་ཅིག་གཅིག་ཀྱང་བོར་བར་མི་མཛད་པ་ནི་
སངས་རྒྱལ་གྱི་རང་བཞིན་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ།

སངས་རྒྱལ་གྱི་སྤྱིང་རྗེ་འདི་ཡང་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་དང་མོས་པ་ལ་བརྩམས་ཏེ་བསྐྱེད་
ལ། འདི་ཉིད་མཐུ་དང་ལྡན་པ་ཡོང་ཆེད་སེམས་ཅན་གྱི་དད་མོས་ལ་རག་ལུས་ཤིང་། འདི་
ལས་སངས་རྒྱལ་གྱི་གོ་འཕལ་བསྐྱབ་རུས། དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་མ་ཡིས་སུ་ལ་བཅུ་བས་སྦྱོང་བ་ནི་
བུས་ཚུལ་མཐུན་དུ་བཅུ་བཀྱར་བྱས་པ་ལས་སུ་ཉིད་ལ་བདེ་བ་བྱུང་བ་བཞིན་ནོ།

འོན་ཀྱང་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་སངས་རྒྱལ་གྱི་འཕྲིན་ལས་འདི་མ་ཤེས་སྐྱབས། མ་
རིག་པའི་ཀྱན་ནས་སྦྱོང་བའི་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་སྐྱོ་འབྲུལ་བའི་གཞན་དབང་དུ་
ལྡར་ནས་མི་དགེ་བའི་ལས་མང་དུ་བསགས། ལས་དེའི་དབང་གིས་སྐྱག་བཟུལ་སུ་མེད་དུ་
རྒྱད། མདོར་ན་ལས་ངན་གྱི་ཁུར་པོ་ལྷི་བས་ཉོན་མོངས་པའི་རི་བོ་ལ་འཁོར་བར་བྱེད་དོ།

ཡང་དག་པར་ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱུ་མཁུ་

༢   སངས་རྒྱུ་མཁུ་གྱི་ཐུགས་བརྩེ་དེའང་ད་ལྟོ་མི་ཚོ་གཅིག་ཤུའི་ཕན་འདོགས་ཆེད་མིན་
པར་སྐྱེ་བ་ཐོག་མེད་ནས་གྲུབ་པའི་གདུལ་བྱའི་སྣང་ངོར་ཡང་རང་རང་གི་ཁམས་དང་འཚོམས་
པའི་རྣམ་པར་བརྟན་ཞིང་ཐབས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཕན་པ་སྐྱབ་བོ།

དཔེར་ན་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ཤུག་ཐུབ་པས་ཀྱང་རྒྱལ་སྤིང་གྱི་སྲུང་ཚོགས་པོར་ཏེ་
དཀའ་ཐུབ་ལ་གནས། ཏིང་འཛིན་སྟོམ་སྐྱབ་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་གཞེས་པའི་མཐར་མངོན་པར་
ཚོགས་པར་སངས་རྒྱུ་མཁུ་ཏེ་གདུལ་བྱར་དམ་ཚེས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས། གདུལ་བྱ་རྟག་འཛིན་པ་
རྣམས་གདུལ་བའི་སྤྲད་དུ་དགོངས་པ་ཚོས་དབྱིངས་སུ་གཤེགས་ཚུལ་ཀྱང་བསྟན།

ཇི་ལྟར་སེམས་ཅན་གྱི་མི་ཤེས་པའི་སྤོངས་པ་གཏན་དུ་ཡོད་པ་དང་ཚད་ཚོད་ཟིན་མི་རུས་
པ་དེ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱུ་མཁུ་གྱི་བརྩེ་བ་སྦྱིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དེ་ཡང་ཟབ་ཅིང་གཏིང་ཚད་
དཔོག་མི་རུས་པ་ལགས་སོ།

མ་ཟད་ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་མེད་པར་རབ་དུ་བྱུང་བར་བརྩམས་པའི་ཚོ་བདག་ཅག་གི་སྟོན་
པས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མི་བཟད་པའི་ལྷུག་བསྐྱལ་ལས་བསྐྱལ་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་
འདོད་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པ་དང་། བརྟན་པ་ཐམས་ཅད་ཁོང་དུ་རྒྱབ་བར་མངོན་རྒྱ་དང་།
མཐར་ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱུ་མཁུ་གྱི་གོ་འཕང་མངོན་དུ་བྱ་རྒྱ་བཅས་ཀྱི་དམ་བཅའ་བཞི་མངོན།
ཐུགས་དམ་འདི་དག་གིས་ཀྱང་སྟོན་པའི་ཐུགས་རྒྱུད་ཀྱི་བྱམས་སྦྱིང་རྗེ་མཚོན་རུས།

༣   སྟོན་པས་ཐོག་མར་རང་ཉིད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཐུགས་བརྩེ་བ་དང་རྣམ་པར་
མི་འཚོ་བ་ལེགས་པར་བསྐྱབ་པ་འདི་ཡི་དགོ་བས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དུས་མིན་འཚོ་བས་
མི་འདའ་བར་བཞུགས།

སྟོན་པས་རང་ཉིད་མ་སྦྱིན་པར་མི་ལེན་པར་ལེགས་པར་བསྐྱབས་ཤིང་འདི་ཡི་དགོ་བས་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཅི་འདོད་པ་འགྲུབ་པར་བཞུགས།

སྟོན་པས་རང་ཉིད་ཡོག་གཡེམ་སྤངས་པར་ལེགས་པར་གནས་ཤིང་། འདི་ཡི་དགོ་བས་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་དང་ཞིང་ཆགས་པའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ལས་བྱལ་བར་བཞུགས།

སྟོན་པས་ངེས་ལེགས་ལ་དམིགས་ཏེ་རང་ཉིད་འབྲུལ་བའི་གཞན་དབང་དུ་མ་སོང་བར་
བསྐྱབས་ཤིང་། འདི་ཡི་དགོ་བས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེན་པའི་ངག་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་སྟེ་
སེམས་ཞི་བ་ལ་གནས་པར་བཞུགས།

སྟོན་པས་རང་ཉིད་ཕྱ་མ་མི་སྲུ་བར་བསྐྱབས་ཤིང་འདི་ཡི་དགོ་བས་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་མཛེས་གྲོགས་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་འཁོད་པར་བཞུགས།

སྟོན་པས་རང་ཉིད་ཚིག་རྒྱུ་བ་མི་སྲུ་བར་བསྐྱབས་ཤིང་འདི་ཡི་དགོ་བས་གཞན་དག་སེམས་
ཞི་བར་གནས་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་ཅིང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཞི་བདེ་ལ་སྦྱོང་བར་བཞུགས།

སྟོན་པས་རང་ཉིད་ངག་འབྲུལ་གྱི་སྟོན་ལས་བསྐྱེད་ཏེ་དེས་ལུས་ཅན་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་གུས་བརྩེར་གནས་པར་བཞུགས།

སྟོན་པས་ངེས་ལེགས་ལ་དམིགས་ཏེ་རང་ཉིད་འདོད་ཆགས་མེད་པར་བསྐྱབས་ཤིང་འདི་
ཡི་དགོ་བས་ལུས་ཅན་ཐམས་ཅད་འདོད་ཆགས་མེད་པའི་བདེ་ལ་གནས་པར་བཞུགས།

སྟོན་པས་རང་ཉིད་ཞེ་སྤང་མེད་པར་བསྐྱབས་ཤིང་དེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཕན་ཚུན་
བརྩེ་ཞིང་བདེ་བར་གནས་པར་བཞུགས།

སྟོན་པས་རང་ཉིད་མི་ཤེས་པའི་རྫོངས་པ་སྤོང་བའི་ཐབས་ལ་བསྐྱབས་ཤིང་དེས་སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་རྫོངས་པ་ལས་བྱལ་བར་བཞུགས།

དེས་ན་སྟོན་པའི་གུགས་བརྩེས་ལུས་ཅན་ཡོངས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་། པ་མས་རང་གི་ལྷུག་གུ་
ཇི་ལྟར་བརྩེ་བ་དེ་བཞིན་དུ། སྟོན་པས་ཀྱང་ལུས་ཅན་ཡོངས་ལ་གུགས་བརྩེ་བས་གཟིགས་
ཤིང་ཐམས་ཅད་ལས་ཉོན་གྱི་གཞན་དབང་དུ་ལྟར་བའི་སྐྱེ་འཆིའི་རྒྱ་མཚོ་ལས་བཞུགས་ཏེ་བདེ་
བ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་ན་ཅི་མ་རུང་སྤྲུལ་དུ་དགོངས་སོ།།

ཡང་དག་པར་ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱུ་

ལ

སངས་རྒྱུ་གྱི་འཕྲིན་ལས།

༡ མ་རིག་འཁྲུལ་བའི་གྲིང་འདིར་བདེ་བར་གཤེགས་པ་དག་གིས་སྐྱབ་གཉིས་སྤངས་པའི་
དབྱིངས་ནས་གསུངས་པའི་དམ་ཚཱ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ཇི་བཞིན་ལོན་པར་ཆེས་དཀའ་
བས། སངས་རྒྱུ་རྣམས་དངོས་སུ་གྲིང་འདིར་ཞབས་བཅགས་ཏེ་གང་འཚམས་ཐབས་ཀྱིས་
འགོ་བཙོངས་སུ་སློབ་བར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ཡང་སྟོན་པས་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ།

དཀྱིལ་ལོ་བོས་ཁྱེད་ལ་གཏམ་རྒྱུ་ཞིག་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། རྩོན་ཁྱིམ་བདག་གཅིག་རང་
ཁྱིམ་ལས་ཕྱི་ལོ་དུ་སོང་བ་ན། རང་ཁྱིམ་མེས་འཇིགས་པའི་ཟེན་ཏེ་དེའི་ལྷུག་གུ་ཚོ་ཡང་ཁྱིམ་
ནང་ཅེད་མེད་རྣམས་གཡེང་གྱིས་ཁང་པ་མེས་ཟེན་པ་མ་ཤེས་པར་གནས་པ་དང་། དེ་ཙམ་དུ་
ཁྱིམ་བདག་དེ་ཉིད་ཕྱིར་འཁོར་ནས། དེ་མ་ཐག་དུ་ལྷུག་གུ་རྣམས་ཕྱིར་བོས་ཀྱང་། ལྷུག་གུ་
རྣམས་ཕྱིར་མ་ལྷུང་བས།

སྐར་ཡང་ལྷུག་གུ་ཚོར་བོས་ཏེ། འདི་ལྟར། རས་ཁྱེད་ཚོར་ཅེད་ཆས་ངོ་མཚར་ཅན་མང་
པོ་འཁྱེད་ཡོད་པས། ཕྱིར་སྤང་དུ་ཡོང་དགོས་ཞེས་སྐད་སྐྱ་ཤུགས་ཆེ་འབྱིན། འདི་ཉིད་གོ་བ་ན།
ལྷུག་གུ་རྣམས་ཁྱིམ་དེ་ལས་ཕྱི་ལོ་དུ་ཐོན་ཏེ།

དེ་ཡང་འཁོར་བ་འདི་ཉིད་མེས་འཇིགས་པའི་ཁང་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། འཁོར་བ་པ་རྣམས་
ཀྱིས་འདི་མི་ཤེས་ཤིང་། མཉམ་དུ་མེས་ཉེན་པ་དང་། སངས་རྒྱུ་རྣམས་ལྷུགས་བཅེ་བ་ཆེན་
པོའི་དབང་གིས་སེམས་ཅན་རྣམས་འདི་ལས་བསྐྱལ་བའི་ཐབས་ལ་འབད་དོ།

༢ སྐར་ཡང་སྟོན་པ་སངས་རྒྱུ་གྱིས་འདི་ལྟར་བཀའ་སྤྲུལ། རས་ཁྱེད་ལ་གཏམ་རྒྱུ་
གཞན་ཞིག་ཀྱང་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། རྩོན་འདས་པའི་དུས་ཤིག་ན་ཁྱིམ་བདག་འབྱོར་ལྡན་

གཅིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལ་བྱ་གཅིག་ལས་མེད་ལ། ཉིན་ཞིག་བྱ་དེ་རང་ཁྱིམ་ལས་བྱོལ་བྱིན་
པས་ཤིན་ཏུ་ནས་དབུལ་པོར་གྱུར།

དེ་རྗེས་ཁྱིམ་བདག་དེས་རང་གི་བྱ་འཚོལ་དུ་བྱིན་ཀྱང་། བྱའི་གཞུང་ལས་སྟོར་ཏེ། རང་
གི་བྱ་རྙེད་དུ་རེ་བ་ག་ལ་ཡོད་དེ་མ་བྱུང་།

ནམ་ཞིག་ན། གོས་རྩབ་ལྟལ་གྱིས་ཀློག་པའི་བྱ་དེ་ཁྱིམ་བདག་དེའི་གོང་ཁྱེད་གྱི་ཉེ་
འགམ་དུ་འཕུན་ཅིང་འབྲམས་པ་ཁྱིམ་བདག་དེས་མཐོང་ནས་རང་གི་བྱ་ཡིན་པར་ངོ་ཤེས་པ་
ན། གཞོལ་འཁོར་འགའ་ཤས་བརྒྱུ་ཏེ་བསྟུ་བར་བསྐྱོས།

འོན་ཀྱང་། ཁྱིམ་བདག་དེའི་ཁང་བཟང་རྒྱས་སྟོན་ཅན་གྱི་གཟི་བརླིང་གིས་བརྗིད་ཤིང་།
སྐྱེ་བོ་དེ་དག་གིས་བསྐྱུ་བར་དོགས་ཏེ་གཏན་ནས་མ་བྱིན།

སྐྱར་ཡང་། ཁྱིམ་བདག་དེས་གཞོལ་འཁོར་མང་པོ་བརྒྱུ་ཏེ། བྱ་དེ་རྗེ་དཔོན་ཁྱིམ་
བདག་དེའི་གཞོལ་འཁོར་གསུ་འཇུག་ལྷགས་བྱས་ན། ལས་བབས་ཀྱི་སྐྱེ་ཡོན་དུ་དབུལ་སྐྱོར་
སོགས་འབྱིན་ཞོ་ཞེས་གཏམ་སྐྱེད་པས། བྱར་འདོད་བབས་བྱུང་སྟེ་གཞོལ་འཁོར་གཞན་དང་
མཉམ་དུ་ཁང་བཟང་དེར་བསྐྱེད་དེ། དེར་གཞོལ་འཁོར་གསུ་བཟུང།

ཁྱིམ་བདག་དེས་རིམ་གྱིས་བྱ་དེར་རང་གི་རྒྱ་ཚོར་ཡོངས་ཚོགས་ཀྱི་འགན་སྲུང་ཀྱང་ད་
དུང་བྱ་དེས་ཁྱིམ་བདག་དེ་ཉིད་རང་གི་པ་ཡིན་པར་མ་ཤེས།

ཁྱིམ་བདག་དེ་རང་གི་བྱའི་ལ་རབས་གསུ་རྩེད་སྟོན་བཟང་ལ་དགའ་མོས་ཆེན་པོ་བྱུང་།
དེ་ནས་ཁྱིམ་བདག་དེ་རྣམས་ཤིང་ཁོགས་པར་གྱུར་ཏེ། འཆི་བའི་དུས་ལ་འབབས་པའི་ཚེ། རང་
གི་སྤུན་ཉེ་དང་གོགས་རྣམས་མདུན་སར་བོས་ཏེ་དེ་དག་ལ་སྐྱས་པ། མཛེལ་གྲོགས་དག་སྐྱེ་
བོ་འདི་ནི་ལོ་མང་རིང་བཅོལ་ཀྱང་མ་རྙེད་པའི་ཁོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་བྱ་ཡིན་ཞིང་། དུས་ད་ནས་བསྐྱུང་
ཁོ་བོའི་རྒྱ་ཚོར་ཡོངས་སྟོན་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བོ་དེར་བདག་པ་ཡིན་ཞོ་ཞེས་སྐྱས།

འདི་ཉིད་ཐོས་པ་ན་བྱ་དེ་ངོ་མཚར་སྐྱེས་ཏེ་སྐྱས་པ། ངས་ནི་ད་ཆ་རང་གི་པ་ཅམ་དུ་མ་

ཡང་དག་པར་ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱལ།

ཟད། ལྷོ་ལོངས་སྤོང་འདི་དག་ཐམས་ཅད་རྟེན་དོ་ཞེས་སྒྲིམ།

གཏམ་རྒྱན་འདིའི་ནང་གི་ཁྱིམ་བདག་འབྱོར་ལྡན་འདིས་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་དང་།
ཅི་གར་འབྲུན་པའི་བྱ་འདིས་སེམས་ཅན་མཚོན་ལ། སམ་རང་གི་བྱ་གཅིག་བྱར་ཇི་ཙམ་གྱིས་
བརྩེ་བ་བཞིན་སྟོན་པས་ཀྱང་སེམས་ཅན་ཡོངས་ལ་དམིགས་ཤིང་། དེའི་ངང་ནས་ལུས་ཅན་
ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱལ་གྱི་གོ་འཕང་དུ་བཞུགས་པའི་ཐབས་ལ་དགོངས་སོ།

༣ ཇི་ལྟར་འཇིན་མའི་སྟོང་དང་རྩེ་ཆར་རྒྱ་མཉམ་པ་འབབ་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་སྟོང་དང་རྩེ་
སོ་སོར་འཆར་ཡོང་མི་འདྲ་བས་མཚོན་པའི་ཕན་ཐོགས་མི་འདྲ་བ་འབྱུང་བ་བཞིན་བདེ་བར་
གཤེགས་པའི་ཐུགས་རྒྱུད་ཀྱི་བརྩེ་བ་ཆེན་པོས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མཉམ་པར་དམིགས་
ནའང་ཁམས་དང་གནས་སྐབས་མི་མཐུན་པའི་གདུལ་བྱར་ཐབས་ཤེས་མི་འདྲ་བས་ཞི་བར་
བཀོད་དོ།

༤ སམ་དག་གིས་རང་རང་གི་སྤྲུག་གུ་ཀུན་ལ་བྱམས་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱང་ནད་ཀྱིས་ཟེན་པའི་
སྤྲུག་གུར་དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་གིས་བྱམས་སྦྱོང་བྱེད་ལ།

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཐུགས་བརྩེ་ཆེན་པོས་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ལ་མཉམ་པར་བརྩེ་
ནའང་མ་རིག་སྟོངས་པའི་དབང་གིས་སྤྲུག་བཟུལ་གྱི་ཁུར་པོས་ལྷག་པར་རྟོན་པའི་ལུས་ཅན་
དག་ལ་ཐུགས་སྦྱང་དམིགས་བསལ་མཛད་དོ།

ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཤར་ཕྱོགས་ནས་འཆར་ནའང་ངན་སེམས་དང་ཕྱོགས་རིས་མེད་
པར་འཇིག་རྟེན་ཡོངས་ཀྱི་སྤུན་པ་སེམས་པའི་རྒྱལ་དེ་བཞིན་སྟོན་པའི་ཐུགས་བྱམས་པས་སེམས་
ཅན་ཡོངས་ལ་ཁྲབ་ཅིང་། དེ་རྣམས་དྲང་པོའི་ལས་དུ་བསྐྱུལ་བ་དང་། ངན་ལས་ལས་སྦྱོབ་
པར་མཛད། དེས་ན་སྟོན་པས་མ་རིག་པའི་སྤྲུག་སེམས་ཞིང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་ལ་

བཀྲི་བར་མཛད།

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་གི་ཐུགས་བྱམས་པ་དང་སྤྱིང་ཇེ་ཆེན་པོ་ནི་རིམ་པ་བཞིན་འགོ་
བའི་པ་དང་མ་ཡིན་པར་མཚོན། མ་རིག་པ་དང་འདོད་པས་བཅིངས་པའི་འོག་འགོ་བ་རྣམས་
དགའ་སྤྲི་ངང་ནས་ལས་བྱེད་པ་བཞིན། འགོ་བ་དག་ལ་བྱམས་པའི་དབང་གིས་འགོ་དོན་
མཛད་པར་བྱབ་པ་རྣམས་སློབ་བསྐྱེད་ཅིང་། ཐུབ་པའི་བྱམས་པ་དང་བརྟེན་པ་འགོ་བ་རྣམས་
ལ་མེད་ཐབས་མེད་པས་ཐམས་ཅད་མཁུན་པར་བཤོད་པའི་ཐབས་ལམ་ཟབ་མོར་བདེ་
གཤེགས་ཀྱི་སྲས་ལྟར་བརྟེན་དགོས་སོ།།

ག

གདོད་མའི་སངས་རྒྱལ།

༡ གཤམ་བྱ་པལ་པའི་སྤང་འོར་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ཉིད་རྒྱལ་སྲས་ཤིག་ཏུ་སྐྱེ་འཁྲུངས་
ཏེ་ཟས་བསོད་སྟོམས་ལ་བརྟེན་པའི་བྱ་བལ་ཞིག་གི་རྣམ་པར་སྐྱ་སྐྱེ་འདི་ཉིད་ཏུ་མངོན་པར་
ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱལ་པ་སྤང་ཡང་། དེས་དོན་ཏུ་བསྐལ་པ་གངས་མེད་སྟོན་ནས་ཚོགས་
གཉིས་བསགས་ཤིང་སློབ་གཉིས་སྦྱོང་བའི་སྟོན་འགོའི་རིམ་པ་རྣམས་ལེགས་པར་ཚོགས་ཏེ་
གྲིང་འདིར་དུས་རྟག་ཏུ་ཐོག་མཐའ་མེད་པར་གནས།

འདི་ལྟའི་སྟོན་པས་ཤེས་བྱའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་ཅིང་རྒྱབ་པ་ལ་བརྟེན། དེ་ཉིད་
ཀྱིས་གསུངས་པའི་དམ་པའི་ཚོས་ལའང་འཁྲུལ་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པ་མ་ཟད།

འཇིག་རྟེན་འདིའི་ངང་རྒྱལ་ཇི་བཞིན་ཤེས་པར་ཆེས་དགའ་ཞིང་། བདེན་རླུན་ཇི་ལྟར་
སྤང་ཡང་དེའི་འོ་བོར་མི་གནས་པ། ལྷན་པོས་དེའི་སྟོར་ཀྱི་ངང་རྒྱལ་བདེན་པར་རྟོགས་མི་ལུས།
བདེ་བར་གཤེགས་པ་ཉག་གཅིག་གིས་དེའི་གནས་ལུགས་བདེན་པ་གཟིགས་ཀྱང་གཤམ་

ཡང་དག་པར་ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱལ།

བྱར་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བདེན་རླུང་དང་བཟང་ངན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་བྱེ་ནས་མ་ཡིན་པར་གནས་ལུགས་
འབའ་ཞིག་སྟོན་ནོ།

དེ་ལ་སྟོན་པས་ཇི་ལྟར་བཀའ་སྤྲུལ་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། བེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་
གི་རང་བཞིན་དང་། རུས་པ་དང་། མོས་པ་དང་། འཚམས་པའི་དགོ་བ་ལུན་སྲུམ་ཚོགས་པར་
སྤྱད་དགོས་པ་སོགས་བཀའ་སྤྲུལ། གསུང་འདི་ཉིད་འཇིག་རྟེན་གྱི་ལེགས་ཉེས་མ་ལུས་པ་ལས་
འདས་པའོ།

༢ གཞན་ཡང་སྟོན་པའི་གསུང་འབའ་ཞིག་གི་སྐོ་ནས་གདུལ་བྱར་ཚོས་སྟོན་པ་མིན་པར་
སྐྱ་སྐྱའི་མཇོང་པ་གཞན་ལས་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། རྒྱུར་སྟོན་པའི་སྐྱ་ཚོ་ལ་མཐའ་མེད་ཀྱང་། ཚོ་འདི་
གང་ལ་ཆགས་པའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་སྐྱོབ་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་འཛིད་རྣམ་པ་སྟོན་པས་སོ།

སྟོན་སྐྱར་པ་ཞིག་རང་ཁྱིམ་ལས་རིང་བར་འཁོད་པའི་ཚོ། རང་གི་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་བག་
གཡེང་ངང་དུག་བཟོས་ལ། ལས་ཞིག་ན་མ་སྐྱར་པ་དེ་ཕྱིར་འཁོད་ཏེ། ལུགས་ཀྱི་ནད་རྐྱེན་
སོགས་ཤེས་པས། ལྷན་དེ་ལས་བརྒྱུག་བྱེད་སྐྱར་སྐྱོར་གོ་བསྐྱེགས་ཀྱིས་ལུགས་ཀྱི་ཚོར་སྐྱར་སྐྱིན་པ་
ན། དུག་གིས་ཆེར་མ་གཞོད་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱར་དེ་བཟོས་ཏེ་དག་བསྐྱེད་བྱུང་ཡང་།
དུག་གིས་ཆེར་གཞོད་པའི་ལུགས་ཀྱི་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱར་དེ་མ་བཟོས་སོ།

པའི་བརྟེ་བས་བསྐྱར་ཏེ་མ་སྐྱར་པ་དེས་མཐའ་མར་ལུགས་ཀྱི་དེ་དག་དུག་ནད་ལས་གྲོལ་
ཆེད་ལུ་གུག་གི་ཐབས་ཤེས་ལའང་བསྟེན་དགོས་བྱུང་ཞིང་། དེ་ཡང་པ་སྐྱར་པ་དེས་ལུགས་
ཚོར་སྐྱར་པ། ཁོ་བོ་ཐག་རྒྱུང་གི་འགྲུལ་ལམ་དུ་བཞུད་དགོས་ཤིང་། ད་ནི་ཁོ་བོ་རྣམས་པོ་ཡིན་
པས་འགྲུལ་ལམ་དུ་འཛི་སྲིད་ལ། ཅི་སྟེ་ཁོ་བོ་བདེ་བར་ཕྱིར་འཁོར་བྱུང་ཚོ་ཁྱེད་ཅག་ལ་བཟོ་
རྟོག་གི་གོ་སྐབས་འབྱུང་ལ། འོན་ཀྱང་། གལ་ཏེ་དེ་ལས་ཐོག་སྟེ་ལམ་བར་དུ་འཛི་བ་སོགས་
བྱུང་ཚོ། ཁྱེད་ཅག་གི་གནས་སྤངས་སྐྱར་ཡང་ཞན་དུ་འགོ་རྒྱུ་ལགས་པས་ཅི་སྟེ་ཁྱེད་ནས་ཁོ་

བོད་འཁི་གནས་ཐོས་པ་སོགས་བྱུང་ན། སྐྱེ་སྐྱོར་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཅི་ནས་ཡུང་ནད་ལྷག་
འདི་ནས་ཐར་བར་བྱ་དགོས་ཞེས་ཁོ་བོས་འདོམས་པར་བཤུད་དོ། ཞེས་སྐྱེས་ནས་འགྲུལ་ཐག་
རིང་བར་བཞུད། དེ་ནས་དུས་མི་རིང་བར་བང་ཆེན་ཞིག་གི་མདུན་སར་ལྷག་གུར་པ་སྐྱེན་པ་དེ་
ཤི་སོང་ཞེས་པའི་གནས་རྒྱལ་བརྒྱུད།

ལྷག་གུ་དེ་དག་ཆེས་སྦྱོ་ཞིང་། ད་ཕྱིན་པ་དམ་པའི་བརྟེན་བ་དང་མི་འབྲང་དོ་སྐྱེས་པའི་སྐྱོ་
ཤས་ཆེན་པོ་སྦྱེས། དེ་ནས་པ་སྐྱེན་པའི་བྱེས་ཆེམས་ཡིད་ལ་དུན་པ་ན། སྐྱེ་སྐྱོར་དེ་ལ་བརྟེན་
པས་ནད་ལྷག་དེ་ལས་གོལ་ལོ།

སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་ཡབ་སྐྱེན་པ་འདིའི་བྱ་སྐྱོད་ལ་སྐྱེད་པ་བྱ་མི་རུང་ལ། ལྷོན་པ་སངས་
རྒྱལ་ནི་ཡབ་ལྷ་བྱ་ཡིན་པས་འདོད་པའི་འཁྲིང་བར་བྱིངས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་སྐྱོབ་པའི་
ཆེད་དུ་སྐྱེ་འཁྲིའི་མཇུང་རྒྱལ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

ཡེ་ཤུ་གསུམ་པ།

སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་དང་དེའི་ཡོན་ཏན།

༧

སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་རྣམ་པ་གསུམ།

༡ སངས་རྒྱལ་གྱི་ཁྱད་ཚེས་དང་སྐྱེ་མཚན་དག་ནི་སངས་རྒྱལ་དངོས་མིན་པས། དེ་དག་ལས་སངས་རྒྱལ་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་པར་མི་རུས་ལ། སངས་རྒྱལ་དངོས་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་ཅད་མཁུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཉིད་ཡིན་པས། དེ་ཉིད་རང་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་པའི་སྐྱོ་ནས་ཤེས་དགོས།

ཅི་སྟེ་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཁྱད་ཚེས་བཟང་པོ་འགའ་མཇལ་བས་སངས་རྒྱལ་མཇལ་ཏེ་སྦྲུམ་ན། དེ་ནི་མིག་ཤེས་སྤྱོད་པའི་འཁྲུལ་པ་ཞིག་སྟེ། སངས་རྒྱལ་གཟུགས་སུ་ཤར་བའས། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་དུ་མེད་ཅིང་། ལྷག་པར་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡོན་ཏན་དག་ནི་བཤད་པ་འཁྲུལ་མེད་ཅིག་ལ་བརྟུན་ནས་ཀྱང་ཤེས་མི་ཐུབ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་བརྗོད་པ་ལས་དེའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཇི་བཞིན་བརྗོད་མི་ཤིད་དོ།

སྦྱིར་སངས་རྒྱལ་གྱི་གཟུགས་དབྱིབས་སྐོར་གྱི་གཏམ་སྐོང་ཡོད་ནའང་སངས་རྒྱལ་ལ་མཚན་དེས་ཅན་མེད་ལ། དེ་ལྟར་ནའང་གཟུགས་དབྱིབས་གང་གིའང་རྣམ་པར་འོལ་པའི་རུས་པ་དང་ལྡན་ཏེ། དེ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ལའང་དེས་ཅན་ཞིག་མེད་ཀྱང་ཡོན་ཏན་གྱི་ཡང་རྩེའི་རྣམ་པར་འོལ་བ་ནི་རུས་སོ།

དེས་ན་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་གཟུགས་དང་ཡོན་ཏན་རྣམས་མངོན་པར་མཇལ་ཏེ་དེ་དག་ལ་དམིགས་ནས་ཆགས་སེམས་མི་སྐོང་བ་དག་ལ་ནི་སངས་རྒྱལ་དངོས་སུ་མཇལ་བ་དང་ཤེས་པའི་རིགས་ཡོད་དོ།

༢ སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་ཞི་རྒྱལ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུལ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཉིད་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཉིད་ལ་གདོད་མ་ནས་གཟུགས་མེད་ཅིང་རྒྱལ་ཚོས་ལས་མ་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་དུ་གནས་ཤིང་། འབྲུང་འབྲུར་དུ་འང་རང་བཞིན་དེ་ཉིད་དུ་གནས་སོ། དེ་ཡང་ཟག་ཟས་ལ་མི་བརྟེན་ཞིང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པས་ནད་དང་འཇིགས་པས་མ་བློན་ཅིང་། མི་འབྲུར་རྗེ་རྗེའི་ཁམས་སུ་བརྟན་པར་གནས་སོ།

དེས་ན་ཐམས་ཅད་མཁུལ་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཇི་སྲིད་དུ་གནས་པ་དེ་སྲིད་དུ་སངས་རྒྱལ་གནས་ལ། མཁུལ་པ་འདིས་ནི་ལྷས་ཅན་ཀུན་ལ་དོན་ལྡན་གྱི་མདུན་ལམ་གསར་པ་ཞིག་གི་སྣང་བ་འབྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་འོད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་ཅིང་། ལྷས་ཅན་རྣམས་སངས་རྒྱལ་གྱི་སར་སྐྱེད་པའི་རྒྱ་ཡང་ཡིན།

འདི་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལྷས་ཅན་དག་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེས་སུ་གྲུར་ཏེ་དམ་པའི་ཚོས་འཇིག་ཅིང་མཚོད་ལ། གཞན་ལའང་སྤེལ་བར་བྱེད་དོ། སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་བས་ལས་ཁྲུང་དུ་འཕགས་པ་གཞན་འགའ་ཡང་མེད་དོ།

༣ སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་ཞི་རྒྱལ་པ་གསུམ་སྟེ། ཚོས་སྐྱ། འོངས་སྐྱ། སྤུལ་སྐྱ་གསུམ་ཡིན་ལ། ཚོས་སྐྱ་ནི་ཚོས་ཀྱི་སྐྱིང་པོ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་བདེན་པ་ཉིད་ཡིན་ལ་སྐྱིང་པོའི་ཐད་ལ། སངས་རྒྱལ་ལ་བཟོ་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་མེད་ཅིང་། དེས་ན་གང་ནས་ཀྱང་འོང་བ་དང་གང་དུ་འང་འགོ་བ་མེད་ལ། རྣམ་མཁའི་སྤོ་སངས་ལྟར་ཀུན་ལ་བྱུང་ཅིང་། ཐམས་ཅད་དེའི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་དང་། དེ་གང་གི་འང་མི་བདོག་པ་མེད།

མ་ཟད་ཐམས་ཅན་གྱི་སྐྱོས་ཡོད་མེད་དུ་དྲན་པའི་གཡོ་བས། སངས་རྒྱལ་གྲུབ་མ་གྲུབ་སོགས་གང་ག་དུ་མེད་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཐམས་ཅན་རྣམས་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་དཔལ་ལ་སྐྱོད་སྐབས་ཐུགས་འདོད་མེད་བཞིན་དུ་བྱོན་དགོས་པ་དང་། ཐམས་ཅད་རྒྱུད་ཅིང་ཉམས་པའི་ཚོ་

སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་དང་དེའི་ཡོན་ཏན།

ལྷན་དགོས་པ་སོགས་གང་ཡང་མིན་ཞིང་། སངས་རྒྱལ་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་བསམ་གཞིག་
ལས་འདས་པ་དོ།

སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་འདི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་སངས་རྒྱལ་མེད་པའི་ས་ཕྱོགས་སུ་སྤང་དུ་
ཡོད་པ་དང་། སྐྱེ་སྐྱེའི་ཡིད་ཆེས་དང་དད་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་ལོ་དུས་ཀྱང་དུ་གནས་པར་གྲུབ་
པོ།

༤ ཡོངས་སྐྱེ་ནི་ཐབས་ཤེས་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་སངས་རྒྱལ་གྱི་རང་བཞིན་མཚོན་ཞིང་། འདི་
ནི་དབྱིབས་གཟུགས་ངེས་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཞིག་སྟེ་འགྲོ་བ་རྣམས་ཐར་བར་འདྲེན་ཆེད་དུ་གྲུགས་
བསྐྱེད་བཟང་པོའི་མཚན་མ་དང་། སྐྱེ་འཆིའི་མཚན་མ་དག་གི་རྣམ་པར་རོལ་བར་མཛད་དོ།

དེས་ན་ཐབས་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་འདིའི་རང་བཞིན་གྱི་སྟོང་པོ་ཡིན་ཞིང་། འདིས་རང་
གཤིས་ངང་བདེ་བར་གཤེགས་པས་སེམས་ཅན་རྣམས་སྤྱིན་གྲོལ་ལ་འགོད་པར་མཛད་དོ། ཇི་
ལྟར་བྱུང་ཤིང་མ་ཟད་ཀྱི་བར་མེ་མི་འགག་པ་བཞིན་དུ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གྲུགས་བརྗེ་བ་
ཆེན་པོ་ཡང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདོད་པ་མ་རྗོལ་གྱི་བར་འགྱུར་བ་མེད་པར་གནས་
ཤིང་། ཇི་ལྟར་རྒྱུད་གིས་ས་རྒྱལ་བསྐྱོད་པ་བཞིན་བདེ་གཤེགས་ཀྱི་གྲུགས་བརྗེས་སེམས་ཅན་
ཀྱི་སྐྱུག་བཟུལ་གྱི་རྒྱལ་རྣམས་དེད་པར་བྱེད།

སྐྱུལ་སྐྱུས་ནི་གདུལ་བྱའི་རིགས་ཡོངས་སུ་རྗོལ་གསུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་དངོས་སུ་རྣམ་པ་
བརྟུན་ཏེ་གདུལ་བྱའི་ཁམས་དང་རྣམ་པ་སོ་སོར་གཞིགས་པའི་ཐོག་མར་སྐྱེ་བ་དང་ཁྱིམ་ལས་
ངེས་པར་འབྱུང་བ་དང་། མཐར་མཛོན་པར་འཚང་རྒྱ་བའི་བར་གྱི་མཛད་པའི་ཚུལ་དུ་རྣམ་
པར་རོལ་བར་མཛད་ལ། ལུས་ཅན་ཐར་ལམ་དུ་དྲངས་ཆེད་སྐྱུལ་སྐྱེ་འདིའི་ཐོག་བརྟུན་གཞི་
བཞེས་པ་དང་སྐྱེ་ཆེད་འདུ་བྱེད་གཏོང་ཚུལ་སོགས་ཐབས་ཤེས་ཇི་ཡོད་མཛད་དོ།

སྐྱིར་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་ནི་ཐོག་མར་ཚོས་སྐྱེ་འབའ་ཞིག་ལགས་ཀྱང་གདུལ་བའི་ཁམས་མི་

མཐུན་པ་མང་དག་གིས་རྒྱུན་ལས་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་ཡང་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་བུང་བ་ཡིན།
གསུམ་བུའི་ཁམས་དང་བསམ་པ་དང་། དབང་པོ་སོགས་མི་འདྲ་བ་མང་དག་ལ་གཞིགས་པའི་
སྐྱེའི་རྣམ་པ་ཡང་འདི་ལྟར་ལགས་ཀྱང་། སངས་རྒྱལ་རྣམས་ནི་རྟག་དུ་ཚེས་ཀྱི་བདེན་པ་ཉིད་ལ་
དགོངས་ཤིང་བལྟགས་སོ།

སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་ལ་རྣམ་པ་གསུམ་ཡོད་ཀྱང་དེའི་དགོངས་པ་དང་དགོས་པ་རྣམས་ནི་
གཅིག་ཉིད་དེ། དེ་ནི་ལུས་ཅན་རྣམས་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་ལས་སྦྱབ་རྒྱ་དེ་ཡིན་ནོ།

སྦྱིར་ན་གནས་དུས་ཀྱི་དུ་སྦྱོན་མེད་ཐུགས་ཉམས་ངང་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བར་འཇུག་ཀྱང་།
སངས་རྒྱལ་ཉིད་ལ་བཟོ་དབྱིབས་ངེས་པ་མེད་པས། རྣམ་པ་དེ་དག་སངས་རྒྱལ་སྤེལ་པ་ནི་
མིན་ལ། སངས་རྒྱལ་གྱི་ངང་རྒྱུལ་གྱིས་ནི་གནས་དུས་ཀྱི་ལ་ཁབ་ཅིང་། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་
ཇི་བཞིན་མཁྲེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་དེའི་སྐྱེ་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ངང་ནས་གདུལ་བྱ་སྐལ་ལྷན་རྣམས་ཀྱི་
ངོར་རྣམ་པ་སྟོན་ནོ།

ཁ

གདུལ་བྱར་སྣང་བའི་སངས་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་པ།

༡ སྦྱིར་ན་སངས་རྒྱལ་འཛོམས་བྱ་གྲིང་འདྲིར་བྱོན་པ་དཀོན་ཡང་། ཅི་སྟེ་དངོས་སུ་བྱོན་མོ།
གདུལ་བྱའི་དོན་དུ་སངས་རྒྱལ་རྒྱལ་སྟོན་པ་དང་དམ་ཚེས་སྟེལ་བ་དང་། ཐེ་ཚོམ་གྱི་དྲ་བ་
གཙོད་པ་དང་། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཞེན་པ་བྱངས་ནས་འབྱིན་པ་དང་། སྟོག་པའི་འབྱུང་ཁུངས་
སོགས་མེད་པར་བྱེད་པ་དང་། བར་གཤམས་མེད་པར་གྲིང་བྱོགས་གང་སར་ཐུགས་འདོད་
བཞིན་ཞབས་བཅགས་པར་མཛད། སངས་རྒྱལ་ལ་བསྟོད་བཀྲུས་གྱིས་མཚོན་པའི་ལྷག་པར་
བྱ་བ་བྱ་རྒྱ་ནི་བྱེད་པ་ཀུན་གྱི་མཚོག་གོ།

སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་དང་དེའི་ཡོན་ཏན།

དེ་ཡང་ཐུག་བཟུལ་གྱིས་གཙོས་པའི་ལུས་ཅན་རྣམས་ཐུགས་བརྩེས་གཏོང་བར་མ་
བཟོད་རྒྱུ་སངས་རྒྱལ་རྣམས་འཛེམ་བུའི་གླིང་འདྲིར་བྱོན་ལ། དེ་ཡང་དམ་པའི་ཚོས་འདི་ཉིད་
སྤེལ་བར་མཛད་རྒྱུ་དང་། ལུས་ཅན་རྣམས་ཚོས་ཀྱི་བདེན་པས་འཚོ་བར་བྱེད་རྒྱུ་འབའ་ཞེས་
གི་ཚེད་ཡིན།

རྒྱན་དང་བསྐྱེད་འཁྲིད། གཏན་ནས་ངོམས་པ་མེད་པའི་འདོད་པ་དང་རྒྱུད་པའི་ནང་རྩེད་
པའི་གླིང་འདི་འདྲར་དམ་ཚོས་ཀྱི་སྤོལ་བཟང་གཏོད་སྤེལ་སོགས་བྱ་རྒྱུ་ཚེས་དཀའ་ཚེགས་ཅན་
ཡིན་ནའང་། བརྩེ་བ་སྤིང་རྗེ་ཚེན་པོ་དང་བྱམས་པ་ཚེན་པོ་མངའ་བས་ཐུགས་སྲུན་ཚེན་པོས་
དཀའ་ཚེགས་དག་ལ་གཏོང་ལེན་མཛད་དོ།

༢ སངས་རྒྱལ་རྣམས་ནི་ལུས་ཅན་ཀྱང་གྱུར་གྱི་མཛེམ་སོགས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་འཛིག་རྟེན་པ་
འདོད་ཉོན་གྱི་ལུང་པོ་ཚེན་པོས་འོན་པའི་སྐྱེས་བུ་རིག་པའི་ཚོ་ཐུགས་བརྩེའི་རར་ལྷག་པར་
བསྐྱེད་ནས། གདུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་མཛད་ཅིང་། མི་ཤེས་རྫོངས་པས་མཉམ་བའི་སྐྱེས་བུ་
དང་འཕྲད་ཚེ་དངས་ཤིང་གསལ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་འོད་ཀྱིས་སྐྱེས་སྲུན་སེམས་བར་མཛད་དོ།

ཇི་ལྟར་བེད་ཀང་ཞེས་རང་གི་མ་དང་ཅི་དགར་སྦྱོད་པ་བཞིན་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་
ལས་དམ་ཚོས་ཐོས་པ་དག་གིས་ནི་སྟོན་པ་ཉིད་དང་བྲལ་འདོད་ནམ་ཡང་མི་སྐྱེ་སྤྲེ། དམ་ཚོས་
ཀྱི་དེ་དག་ལ་བདེ་བ་འབྱིན་པའི་ཕྱིར།

༣ ཇི་ལྟར་རྒྱ་བ་འཆར་བ་རུས་པ་སོགས་རིག་པ་ལས་འཛིག་རྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་བ་
འཆར་སོང་ཞེས་པ་དང་། རུབ་སོང་ཞེས་སོགས་སྐྱེ་བར་བྱེད་ནའང་རྒྱ་བ་ནི་ནམ་མཁའ་དེ་
འདྲའི་འཆར་རུབ་ཀྱི་འཕྱར་བ་མེད་པར་གཏན་དུ་འོད་འབྱིན་པ་བྱེད་པ་བཞིན། སངས་རྒྱལ་
ལའང་སྤྱིར་སྐྱེ་འཆི་སོགས་ཀྱི་གཡོ་བ་མི་མངའ་ཡང་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་ཚོས་ཀྱི་ངོ་བོ་གསལ་
སྟོན་ཚེད་དེ་ལྟའི་འཕྱར་བ་མངའ་འཁྲུལ་བསྐྱེད་པ་དང་།

ཇི་ལྟར་སྐྱེས་ཀྱི་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱེ་བའི་གཟུགས་སྣང་ཞིག་ལ་ཉ་གང་བ་དང་། གཟུགས་སྣང་གཞན་ཞིག་ལ་ཚེས་གསུམ་སྐྱེ་བ་ཞེས་སྐྱེ་ནའང་དོན་དུ་སྐྱེ་བ་ནི་འཕེལ་སྐྱིབ་མེད་པར་རྟག་དུ་སྐྱོར་སྐྱོར་པོར་གནས་པ་ཇི་ལྟ་བུ་བཞེན་དུ་གདུལ་བྱའི་སྣང་ངོར་སངས་རྒྱལ་ལ་འགྱུར་བ་ཡོད་པར་སྣང་ཡང་སངས་རྒྱལ་ལ་ནི་དེ་ལྟའི་འགྱུར་བ་མེད་ལ།

སྐྱེ་བ་ནི་མི་ཚོགས་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ས་དང་། ལ་ལུ་སིམ་པེའི་གོང་གསེབ་དང་། གཞན་ཡང་རྒྱ་མིག་དང་། རྒྱལ་ས་རྒྱ། རི་སོགས་ཅིའི་སྤྲོད་དུ་འཆར་བ་དང་། རྒྱ་བུས་དང་ཐ་ན་ལོ་མའི་སྤྲོད་དུ་ཆགས་པའི་ཟེལ་པའི་ནང་དུ་འཆར་བ་མ་ཟད། མལ་ལེ་བརྒྱ་ལྷག་གི་ཐག་འགྲུངས་སུ་བགྲོད་པའི་འགྲུལ་པ་ལ་སོགས་པའི་མཉམ་དུ་རྒྱ་བ་སོགས་སྐྱེ་བར་འཕོ་འགྱུར་ཡོད་པ་ཅི་ཅམ་སྣང་ཡང་། དོན་དུ་འཕོ་འགྱུར་མེད་པ་བཞེན་དུ་སངས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་འགྱུར་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཐོག་དུ་དུས་དང་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་བཙོན་པ་ཆེ་བསྐྱེད་གནང་ཡང་དོན་དུ་འགྱུར་མེད་པར་རྟག་པོར་གནས་སོ།

༤ གཞན་ཡང་སངས་རྒྱལ་རྣམས་སྤྱིང་འདྲར་འབྱོན་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཚང་དགོས་པས། ཅི་སྟེ་རྒྱ་མཚན་དགོས་པ་ཚང་ཚེ་བྱོན་ལ། མ་ཚང་ན་མི་བྱོན་ནོ།

སངས་རྒྱལ་དངོས་སུ་ཞབས་བཅགས་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་གོ་འཕང་ནི་རྟག་དུ་གནས་པས། སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་བརྒྱན་གྱི་ཕེབས་བཞུང་འགྱུར་བ་དང་། འཛམ་བུ་སྤྱིང་གི་གནས་སྣངས་དང་འགྲོ་བ་མའི་བསམ་ཚུལ་འགྱུར་བ་སོགས་ཀྱིས་གནས་མིན་བར་གཙོད་དུ་མ་སོང་བར་རྟག་དུ་སྐྱེ་བེད་ཡེ་ཤེས་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ལ་གནས་དགོས།

སངས་རྒྱལ་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཤིག་ལས། ཕྱིའི་ཕུང་པོ་ཞིག་མིན་པར་གསུངས་པས། ཕུང་པོ་འདི་ཉིད་དེ་ལྟའི་མཁུན་པའི་གང་བའི་སྣོད་ལྟ་བུར་དོས་འཛིན་པའི་ཚོ། འདི་ཉིད་ལ་སངས་རྒྱལ་ཞེས་གངགས་སུ་རུང་ལ། དེས་ན་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཕྱིའི་གཟུགས་ལ་

སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་དང་དེའི་ཡོན་ཏན།

མངོན་ཞེན་གྱིས་གཟུགས་སྐྱེ་དེ་ཉིད་མངོན་མེད་དུ་གཤེགས་པར་ཡིད་སྦྱོང་བྱེད་ན་སངས་རྒྱལ་
དངོས་དང་མཇལ་རུས་ལས་བྲལ་བར་བཟོའོ།

དངོས་འབྲེལ་ལ་གཞིགས་ནའང་། དངོས་པོ་ཀུན་གྱི་གནས་ལྷགས་མཐར་ཐུག་ནི་རེས་
འགར་མངོན་མི་མངོན་དང་། འགྲོའོང་དང་ལེགས་ཉེས་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལས་འདས་པ་དང་།
ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་དཔྱད་བཟོད་ཀྱིས་དངོས་པོའི་དབེན་ཞིང་། ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་
བཞིན་གཅིག་ཡིན་ལ།

དེ་ལྟའི་ཁྱད་པར་ཡང་དངོས་པོ་དེ་དག་རིག་པའི་ལྷན་ཅན་རྣམས་ཀྱི་འཁྲུལ་པའི་དཔྱད་
པའི་དབང་གིས་བྱུང་ཞིང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་བདེན་པའི་དངོས་པོ་ནི་རེས་འགར་རྣམ་པ་བསྟན་
མ་བསྟན་སོགས་མེད་དོ།།

ག

སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡོན་ཏན།

༡ འཇོམ་གྱིང་ཡོངས་ཀྱིས་སངས་རྒྱལ་ལ་བཀུར་བསྟོད་བཞིན་བཞུགས་པ་དེ་ཡང་དེའི་འཕགས་ཚོས་
ལྟ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་དག ལྟ་བུ་རྣམ་དག་ཡེ་ཤེས་རྣམ་དག དམ་ཚོས་
སྟོན་པའི་རུས་པ་རྣམ་དག གཞན་ཚོས་སྲུ་བཀྲི་བའི་ཐབས་རྣམ་དག་བཅས་ལྟོ།།

མ་ཟད་ཆེ་བ་གཞན་བརྒྱན་ཀྱིས་ཀྱང་སངས་རྒྱལ་རྣམས་གདུལ་བྱ་ལ་བདེ་བ་འབྱིན་ཞིང་
འཕྲིན་ལས་སྦྱེལ་བ་ཡིན་ཏེ། (༡) དམ་ཚོས་ཀྱི་སྤོང་བ་རྫོགས་པས་གདུལ་བྱར་འཕྲལ་དུ་
བདེ་བ་འབྱིན་པ། (༢) ལེགས་ཉེས་རྒྱུལ་བཞིན་དུ་དཔྱོད་པ། (༣) གནས་དང་
གནས་མིན་མཁྱེན་པ། (༤) ལས་བཟང་བསྟན་པས་གདུལ་བྱ་སྦྱིན་གྲོལ་ལ་བཀྲི་པ།
(༥) ཐམས་ཅད་སྟོམས་པར་བཀྲི་པ། (༦) ང་རྒྱལ་དང་རང་བཟོད་སྤངས་པ།

(ལ) རང་གི་ཚིག་བཞིན་དུ་སྦྱོང་བ། (ཤ) རང་གི་སྦྱོང་བ་བཞིན་དུ་བརྗོད་པ་སྟེ། འདི་
དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་བྱ་གསུ་རྒྱུད་ཀྱི་བྱ་མཁས་བརྩེ་ཆེན་པོས་མེ་འདོད་སྐོང་བར་མཇོང་དོ།

ཏིང་འཛིན་སྒྲོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ལས་རྟག་དུ་བྱ་མཁས་སྤྱིང་ཇེ་དང་བདེ་བ་དང་། བྱ་གསུ་
སྒྲོམས་ཀྱིས་བཀྲ་བའི་བྱ་གསུ་ཞི་འཇམ་བག་ཡེབས་འཆང་ཞིང་། དགོངས་གཞི་གཅིག་ལུ་ཉིད་
ཀྱི་ངང་རིས་མེད། སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་མཉམ་པར་གཟིགས་ཤིང་། དེ་དག་གི་སེམས་ཀྱི་དྲི་མ་
དག་པར་བྱེད་ཅིང་བདེ་བ་འབྱིན་པར་བྱེད་དོ།

༢ སངས་རྒྱལ་རྣམས་ནི་འགྲོ་བའི་པ་མ་ལྟར་ལགས། དེ་ཡང་ལྷག་གྱ་སྤྱེས་ནས་ལྷ་བ་
བརྟུ་དུག་ཅམ་རིང་པ་མས་ཚོལ་ཚུང་གི་ཚིག་ཐོག་སྐད་བརྗོད་དགོས་ཀྱང་། དེ་ཇི་སེམས་པ་
བཞིན་དུ་ན་སོ་ལོན་པའི་ངང་ཚུལ་གྱི་སྐྱེ་བརྗོད་བྱ་ཚུལ་སྟོབ་པ་བཞིན། སངས་རྒྱལ་རྣམས་
ཀྱིས་ཀྱང་ཐོག་མར་འགྲོ་བ་རྣམས་ལ་མཉོ་མི་ཤེས་པའི་བྱིས་པ་ལྟར་བྱ་གསུ་སྤང་གཟིགས་སྦྱོང་
མཇོང་གྱང་། སྤྱིས་སུ་དེ་འདྲའི་འགན་རང་རང་སོ་སོར་བཅོལ་བར་མཇོང་བ་དང་། ཐོག་མར་
འགྲོ་བའི་འདོད་པ་ལྟར་དམིགས་གཏང་གནང་ཡང་སྤྱིས་སུ་ཐམས་ཅད་ལ་ཞི་བདེའི་གནས་
འབྱིན་པར་བྱེད་དོ།

དེ་ཡང་སངས་རྒྱལ་གྱིས་གསུང་གཅིག་ཉིད་དུ་གསུངས་ནའང་དམིགས་ཀྱིས་འགྲོ་བ་མེ་
རེར་གསུངས་པ་བཞིན་དུ་མ་ཉིད་དུ་སོ་སོར་གོ་ལ།

གཞན་ཡང་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གནས་ཚོད་ནི་འགྲོ་བའི་བསམ་རྒྱུ་ལས་འདས་ཤིང་།
ཚོག་གིས་ཀྱང་ཇི་བཞིན་གསལ་བར་བརྗོད་མི་ཉུམ་ཏེ། དཔེ་སྤྱང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་ཉུམ་སོ།

སངས་རྒྱལ་ནི་རྒྱལ་སྤྱི་ཆེན་པོ་བཞིན་ཏེ། ཇི་ལྟར་རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱ་རྒྱུང་པོའི་གོམ་
འགྲོས་ཀྱིས་དཀྱུགས་ཤིང་། ཉ་དང་རུས་སྤལ་དག་གིས་གཡོ་འགུལ་གྱིས་ཀྱང་། ཟང་ཇེ་ཟིང་
ངར་བྱེད་པས་རྒྱལ་སྤྱི་ཆེན་པོ་བཞིན་ཏེ་དཔེ་འཇམ་ངང་རྒྱལ་སྤྱི་བ་བཞིན་ཉ་དང་

སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་དང་དེའི་ཡོན་ཏན།

རུས་སྐལ་དང་འདྲ་བའི་ཕྱི་རོལ་པའི་བསྟན་པ་དག་གིས་ཁོང་ནས་དཀྱུགས་ཀྱང་སངས་རྒྱལ་གྱི་
བསྟན་པ་ནི་སྤར་བཞིན་བར་མ་ཆད་པར་དྲངས་གསལ་ངང་རྒྱུན་འཛིན་པར་བྱེད་དོ།

༣ སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ནི་དོན་གཉིས་ཕུན་ཚོགས་ཡིན་པས། དཔག་དོག་གི་ངན་མཐའ་
ལས་འདས་ཤིང་། མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷུང་པའི་དབུ་མའི་དཔལ་འཛིན་ལ། འདི་ཉིད་ཐམས་
ཅད་མཁུལ་པ་ཡང་ཡིན་པས་གདུལ་བྱའི་བསམ་པ་དང་མོས་པས་མཚོན་པའི་དངོས་པོ་ཐམས་
ཅད་སྐད་ཅིག་གི་ཐུང་མཐའ་གཅིག་ལ་ཇི་བཞིན་གཟེགས་ཤིང་། ཇི་ལྟར་རྒྱལ་མའའི་སྐར་
ཚོགས་རྣམས་འཇམ་དྲངས་ལྡན་པའི་མཚོ་ནང་གསལ་བ་བཞིན། རེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་བསམ་
པ་དང་། མོས་པ་དང་། གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་སུ་གསལ་བས།
སངས་རྒྱལ་ཉིད་ལ་དངོས་ཀྱི་ཇི་བཞིན་མཁུལ་པ་སྟེ། ཐམས་ཅད་མཁུལ་པ་ཞེས་བཞེད་དོ།

མ་ཟད། སངས་རྒྱལ་གྱི་མཁུལ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ལུས་ཅན་གྱི་མྱ་ངམ་གྱི་སེམས་ཀྱི་ངལ་
དུབ་སངས་ཤིང་གསལ་དྲངས་འབྱེན་པ་དང་། དེ་དག་ལ་གྲིང་འདིའི་དོན་གཞན། དེའི་རྒྱ་
འབྲས། ལྷག་པར་མངོན་མི་མངོན་གྱི་གཞན་དག་སློབ་པར་མཇེད་ལ། ཅི་སྟེ་སངས་རྒྱལ་གྱི་
མཁུལ་པའི་འཕྲིན་ལས་མེད་པ་སོགས་ཀྱི་ཚོ་སྤྱིང་འདིའི་ཆ་གང་ལའང་ཇི་བཞིན་ཤེས་རྟོགས་
འབྱུང་བ་གལ་འོང་སྟེ་མི་འོང་ངོ་།

༤ སངས་རྒྱལ་རྣམས་ནི་རྟག་དུ་སངས་རྒྱལ་ཉིད་རྣམ་པར་མི་སྤང་སྟེ། རེ་འགར་སྟེག་
ཅན་གྱི་རྣམ་པ་དང་། རེ་འགར་བྱང་མེད་དང་ལྷ་དང་། རྒྱལ་པོ་འཇམ། ཆབ་སྲིད་པའི་རྣམ་པ་
དང་། རེ་འགར་གཞང་ཁང་དང་། སྐག་ཁང་སོགས་ཀྱི་ནང་དུ་འབང་སྤང་བ་ཡིན།

མ་ཟད་ནད་ལས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ལྷ་ཇིའི་རྒྱལ་དུ་དང་། དཔག་པོའི་དམག་སྐབས་སེམས་
ཅན་ལ་བཟོད་པ་དང་སྤིང་ཇི་སྤོན་པར་མཇེད་ཅིང་། ཡང་གདུལ་བྱ་རྟག་འཛིན་པ་རྣམས་ལ་

མི་རྟག་པ་དང་། མི་བརྟན་པ་དང་། རེམས་ཅན་དྲེགས་གདུམ་ཅན་ལ་དམན་ས་དང་གཞན་གཅེས་འཛིན་སྟོན་པ་དང་། ཆགས་པའི་བདེ་བས་ཡོངས་སུ་བསྐོར་བ་དག་ལ་ནི་འཁོར་བའི་སྒྲོ་གཏམ་མཛད།

དེ་ཡང་སངས་རྒྱལ་རྣམས་ནི་གནད་དོན་ཇི་འདྲ་བ་དང་གནས་དུས་ཇི་འདྲ་བ་ཡིན་ཡང་། རྟག་དུ་དྲངས་གསལ་ཅན་གྱི་ཚེས་སྐུའི་རྣམ་པར་རོལ་དགོས་པས། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཐུགས་བྱམས་བརྩེ་ཆེན་པོ་དག་ཀྱང་། སྐྱེ་བ་གངས་མེད་པར་འོད་ཟེར་དུ་མའི་ངང་ཚོས་སྐྱེ་འདི་ཉིད་ལས་འཕྲོ་ཞིང་། མིའི་འགོ་བར་ཐར་པ་འང་འབྱིན་པར་བྱེད།

༥ འཛམ་བུ་གླིང་འདི་ནི་མེས་འཚོག་པའི་ཁང་པ་དང་འདྲ་སྟེ། རྟག་དུ་འཚོག་སྟེ་སྐྱར་བཟོའི་བྱ་བས་འཁོར་མོ་ཡུག་དུ་བསྐོར་བའི་ཕྱིར་ལྷས་ཅན་རྣམས་ནི་མ་རིག་སྐོངས་པས་བསྐྱུས་ཏེ། ཁོང་ལོ་དང་། མི་བདེ་བ། སེར་སྒྲ། དུག་དོག་དང་། ཚོ་འདི་སྣང་གི་འདོད་པས་དུས་འདའ་བར་བྱེད་ལ། ཐམས་ཅད་མས་བྱམས་སྦྱོང་དགོས་པའི་བྱིས་པ་ལྟར། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཐུགས་བརྩེ་ལ་ཅི་ནས་ཀྱང་བརྟེན་དགོས་སོ།

སངས་རྒྱལ་རྣམས་ནི་འགོ་བའི་པ་དང་། འགོ་བ་རྣམས་དེའི་བུ་ལྟར་དང་། སངས་རྒྱལ་རྣམས་ནི་དྲང་སྟངས་གི་ནང་ན་དྲང་སྟངས་ཆེན་པོ་ལགས། སྦོང་གྱི་གླིང་འདི་ཉིད་ནི་གི་བ་དང་ཀ་བའི་མེད་འོབས་ཆེན་པོའི་ནང་རྒྱད་པ་དང་། ཐམས་ཅད་སྟུག་བཟལ་གྱིས་ཁུབ་ཀྱང་འགོ་བ་རྣམས་དོན་མེད་གྱི་ཚོ་འདིའི་བདེ་བ་འཚོལ་བར་བྲེལ་བས་འདི་ཉིད་ལེགས་པར་རྟོགས་པའི་སྒྲོ་མིག་དང་བྲལ།

མ་རིག་པའི་གླིང་འདི་མེས་ཟེན་པའི་མཁར་ལྟར་སངས་རྒྱལ་གྱིས་གཟེགས་ཏེ། དེ་ལ་ཕར་རྒྱུད་དུ་ཚོས་ནས་བདེན་པའི་ནགས་སུ་ཞི་བདེར་གནས། འོན་ཏེ། དེ་ལས་ཐུགས་བརྩེ་བ་ཆེན་པོའི་དབང་གིས་འདི་ལྟར་སྐྱེ་སྟེ། གྱེ་མ་སྟུག་བཟལ་དང་འཕོ་འཕྱར་གྱིས་གང་བའི་གླིང་།

སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་དང་དེའི་ཡོན་ཏན།

འདི་ཉིད་བདག་ལ་དབང་ཞིང་། མྱོང་ས་ཤིང་ཐོན་མེད་པའི་འགོ་བ་དག་གི་བུར་འཕྱར་བས།
བདག་ཉིད་ལ་དེ་རྣམས་མྱོང་ས་པ་དང་མི་བདེ་བ་ལས་སྦྱོབ་པའི་རྒྱས་པ་དང་ལྡན་གྱི། གཞན་
ལ་མིན་ནོ།

སངས་རྒྱལ་ཞི་ཚེས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ལགས་པས། འགོ་བ་རྣམས་སྦྱོབ་པའི་སྐྱེད་ཏུ་
ཐུགས་འདོད་བཞིན་ཚོས་སྟོན་པ་མཛད་རྒྱས་ཀྱང་འདོད་ཆགས་དང་གཡེང་བས་ཡོངས་སུ་
མྱོང་ས་པའི་འགོ་བ་རྣམས་དེ་དག་ལ་དོན་གཉེར་མི་བྱེད་དོ།

འོན་ཀྱང་། གང་དག་གསལ་བསམ་མཛད་པ་དེ་དག་ནི་མ་རིག་པ་དང་སྐྱུག་བསྐྱེད་ལས་
གྲོལ་ཞིང་། ལྷོན་པས་ཀྱང་འགོ་བ་རྣམས་སོ་སོའི་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བའི་སྐྱུག་
བསྐྱེད་ཆེ་ལས་སྐྱབས་མི་རྒྱས་པས། དད་པ་དྲག་པོའི་ངང་ངའི་བསྟན་པ་ལ་གཞུག་དགོས་ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། སངས་རྒྱལ་གྱི་གསུངས་ལ་གསལ་འདོག་གིས་ལས་ལེན་དུ་འཁོལ་བར་བྱེད་
དགོས་སོ།། །།